

8

POŠTOVNO TOZILSTVO 7 LJUBLJANA

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

PRIJATELJ

LETO VIII. AVGUST 1934

Trgovci, kupujte domače
blago! **STENSKI KOLEDARJI**

z blokom, ki jih je izdala v bogati izberi domača
LITOGRAFIJA ČEMAŽAR JOSIP v Ljubljani,
so krasno izdelani in neprimerno cenejši od inozemskih izdelkov.

Ne segajte po manjvrednih
tujih proizvodih!

Tri skodelice

*izborne
in
okusne*

dr. Pirčeve sladne kave

*so vsakdanji zajtrk in malica našega
Matička, Brede in tudi Janezka. Zato so
močni in zdravi. Matere, dajte svojim
otrokom samo domač izdelek, in ta je*

Dr. Pirčeva sladna kava

*Le ko ga človek pogleda-
ga je vesel!*

... in kdor ga prvič poizkusi, spozna takoj: brez mila Elida Favorit res ni mogoče prav negovati polti! Njegov nežni, osvežujoči vonj — njegova obilna pena — njegova izdatnost Vam pripravi vsak dan pri umivanju novo veselje!

**MILO
ELIDA**
Favorit

H U M O R

«Takrat sem mu dejala, da ga ne maram več videti.»
«Kaj pa je on napravil?»
«Luč je utrnil!»

*

Med procesijo se ulije dež. Kmetice so si pokrile glave s krilom in šle dalje, zatopljene v molitev.

Zdajci pa se eni izmed njih zazdi, da jo zebe v neki del telesa.

V strahu se prime tja in z grozo opazi, da je v naglici potegnila tudi spodnje krilo čez glavo.

Očitaje se obrne h kmetici, ki je bila za njo, in ji reče: «Veš, Pepca, to bi mi bila pa že lahko povedala!»

«Saj bi ti bila,» odvrne Pepca, «pa smo vse mislile, da si se tako zaobljubila.»

*

Učitelj pripoveduje, kako nevarno je, če človek poljublja živali.

«Ali je kdo izmed vas že sam kaj takega doživel?»

«Da, naša teta je zmeraj poljubljala svojega psička,» pove Miran.

«In kaj je bilo potem?»

«Psiček je poginil.»

*

Žena: «Zaspati ne morem. Bolha me grize kakor obsedena.»

Mož: «Prižgi luč! Ko te zagleda, gotovo zbeži!»

*

«Kaj je bankerot?»

«Če deneš denar iz suknjiča v hlače in daš suknjič upnikom.»

*

Cestna železnica je spet nabito polna. Neka obupno debela dama se je komaj še stisnila med dvema gospodoma, ki v njeni bližini kar izgineta. Ko pride sprevodnik, začne iskati po vseh žepih svojega obsežnega kostuma denar, da bi plačala vozni listek. Pa ga ne more najti. Odpenja žepe, išče, išče — nič. In spet začne iznova. Čedalje bolj nervozna postaja. Išče, odpenja, išče — nič.

Tedaj pa plane pokoncu eden izmed njenih sosedov.

«Zdaj pa nehajte! Dvakrat ste mi že odpeli naramnice.»

*

Gospa Drobnetova se je sporekla z možem, ker je v spanju večkrat hrepeneče zastokal: «Katrice!»

«Ne bodi smešna!» jo je mož miril. «Katrice je vendar kobila, ki sem nanjo stavil pri zadnjih dirkah in dobil pet tisočakov. Nocoj se mi je o njej sanjalo.»

Gospa Drobnetova ni nič rekla. Čez nekaj dni pa je sprejela moža z nevihto obetajočimi besedami: «Na mizi leži neko pismo. Tvoja kobila ga je pisala!»

*

«Moj Bog, kako krive noge imaš!» draži Smola prijatelja Dreto. «Precej velik pes bi lahko zlezal skozi nje!»

«No, kar zlezi, se odreže Dreto.»

*

«Gospod profesor, ali vas smem predstaviti svoji ženi?»

«Hvala, sem že poročen.»

NAVISKU

V VSEH PANO-
GAH TISKA IN
REPRODUKCIJ-
SKE TEHNIKE JE

*Delniška
tiskarna
d.d.*

Ljubljana

MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 16

TELEFON ŠTEV. 21-32

D r . I v a n L a h :

GREH GOSPODA ORESTA

(Konec.)

«Lopov», je siknil v divjem srdcu in dvignil roko, da bi Marcelinu iztrgal dragoceni plen.

«Kmet!» je odgovoril Marcelin in ga z rapirjem zadel v levo roko, da se je kri ulila po nji.

Nastal je boj. Marcelin je bil vaje sukati svoj rapir, zato je v naglih skokih planil proti Orestu in mu hotel zadati smrtno rano. Toda Orest je bil vaje svojega meča in je s krepkimi udarci odbil prvi napad. Marcelin je videl, da ima pred seboj izkušenega borca, zato je izkušal izrabiti svojo zvitost in je naskočil od strani. Toda v trenutku, ko je dosegel svojega nasprotnika in mu predrl desno roko, je strašen udarec Orestovega meča padel preko njegove glave in ga podrl na tla.

Orest je obstal na mestu, krvaveč iz dveh težkih ran, in je brezčutno gledal pred seboj ubitega nasprotnika, ki se je še dvakrat prevalil po tleh in obležal v luži krvi. V levi roki je še vedno držal belo svileni podvezo, oškropljeno s svežo, rdečo krvjo. Orest se je sklonil in mu jo hotel odvzeti. Držal jo je krepko z bledimi mrtvimi rokami in jo spustil šele, ko je Orest z vso silo odprl njegovo pest.

V tem trenutku je krik napolnil ves vrt. Od ene strani je hitel Rok Koviljski in iz dvorca je prihitela preplašena družba.

Orest je zagledal plakajočo Beatriko ob strani tete gospe Zaborske in je stopil proti nji. Pokleknil je pred njo, dvignil z levo roko okrvavljeno podvezo in rekel z oslabeлим glasom: «Maščeval sem vas, ljubil sem vas...» In se je zgrudil oslavljen od ran na tla pred njo. Kakor v sanjah je še videl, kako se je obrnila od njega, kako je iztegnila roko v znamenje preziranja, in njene čiste, nedolžne ustnice so vzkliknile:

«Preklet, preklet!...»

Planila je k mrtvemu Marcelinu in pokrila njegov blede obraz s solzami in poljubi.

XV.

V jasnem pomladanskem jutru se je pomikala po beli cesti počasna črna kočija. V nji je sedel gospod Melhior s sklenjenimi rokami in poleg njega je ležal na zelenem kocu napol mrtev Orest, z bledim obrazom, z zaprtimi očmi. Poleg kočije je jahal gospod Rok Koviljski s sklonjeno glavo in z veliko žalostjo v srcu. Za kočijo so vodili

sluge osedlanega konja brez jezdecov. Konj je stopal mirno, počasi, zamišljeno, kakor bi vedel, da leži njegov hrabri, mladi jezdec napol mrtev v kočiji. Ob cesti so se vrstila polja, gozdi, planjave in v ozadju so se žarele snežene gore. Vse se je gredo in topilo v mamljivi gorkoti pomladanskih žarkov.

Gospod Melhior je premišljal dogodke zadnjih dni in je bil zelo nezadovoljen.

«Vzemi medveda v mesto in gotovo se dogodi nesreča», je govoril sam pri sebi in se oziral skrivaj na Roka Koviljskega, ki je bil po njegovem mnenju kriv vse nesreče.

«Ako bi hotel medveda učiti plesati, bi ga moral imeti priklenjenega pri sebi in bi ga ne smel puščati na svobodo», je mrmljal gospod Melhior, «zdelo se mi je takoj, da ne bo vse prav, ko je začel hoditi svoja pota. Ni dvoma, da ga je Rok Koviljski napojil s svojimi španskimi neumnostmi, ker ni vedel, kako je treba vzgajati mlade ljudi. Gospod Johanes bo čudno gledal, toda taki dogodki se ne dajo prikriti.»

Ozrl se je na blede lice Orestovo. Bilo mu je žal dobrega mladeniča. Polno pomladansko solnce je obsevalo utrujeni obraz, na katerem so se jasno kazali znaki odločnosti in neustrašenosti. Bilo je, kakor da sanja o težkem boju z nasprotnikom. Gospod Rok Koviljski se je zavedal globoke resnosti teh dogodkov. Spominjal se je, kako je lepo zaspal oni večer na klopi ob vrtu in je zasanjal mesečne sanje o doni Moniki in o svoji veliki ljubezni do nje. Sklenil je stopiti na nova pota za njo in razkriti tajnosti, ki so mu vzbujale težke dvome v srcu. Ako se pokaže, da so bile sumnje upravičene, potem gorje tistim, ki so ga prevarili. Dogodek na vrtu se mu je zdel kakor velika sodba božja. Gostje gospe Zaborske bi bili planili z meči na ranjenega Oresta, da ga ni on varoval s svojim mečem pred maščevalnim napadom. Sklenil je, da ostane pri svojem mlademu prijatelju na Rogu, dokler ne ozdravi.

«Uboga gospa Zaborska,» je mislil gospod Melhior, «in uboga Beatrika. Kako bosta preživeli ta grozni dogodek! No, in gospoda izpod Gabra, ki sta bila tako ponosna nanj...»

*

Gospod Johanes Roški je slonel pri oknu in čakal, kdaj se vrne sin s poročilom o zborovanju

in s pozdravi od prijateljev. Zagledal je na cesti počasno kočijo in jezdece za njo. Tudi svojega konja je zagledal — konja brez jezdeca. Težka sumnja se mu je vzbudila v srcu, kajti imel je zadnje čase nemirne sanje. Dvignil je svoje težke noge in se plazil ob palici po stopnicah navzdol. Klical je s hreščečim glasom sluge in hlapce, naj stopijo kočiji naproti. Čez trenutek se je na vratih pojavila dolga postava gospoda Roka, ki je razjahal konja in prihitel k starcu z razprostrtimi rokami.

«Kaj se je zgodilo, govoril!» je kričal gospod Johanese z obupnim glasom.

«Orest je ranjen — vroča kri — dvoboj...» je jecljal gospod Rok.

Gospod Johanese bi se bil zgrudil na tla, da ga ni zadržal gospod Rok s svojimi močnimi rokami.

«Vedel sem, da bo nesreča,» je ponavljal starec in solze so mu lile po licih.

Kmalu na to je zavila kočija na dvorišče. Gospod Melhior je prihitel k svojemu staremu prijatelju in se opravičeval:

«Oprosti, pazil sem nanj kakor na punčico svojega očesa, toda noč, vino, ljubezen — in zgodila se je nesreča. Rana ni nevarna, kost je od tvoje kosti in kmalu ozdravi. Ampak tam, gospa Matilda, Zaborska — tam...»

Gospod Johanese ga je pogledal, kakor da je razumel vse. Stopil je h kočiji in pogledal sina. Orest je ležal mirno, nezavestno. Osedlani konj se je približal z druge strani in pomolil glavo proti svojemu mlademu gospodarju. Dihnil je z razdraženimi nozdrvi in žalostno zarezel.

Gospod Johanese se je ozrl po zbranih slugah in hlapcih in ukazal:

«Odnesite ga v sobo!»

S podporo gospoda Melhiorja in gospoda Roka je tudi on odšel težko sopeč navzgor po stopnicah.

*

Orest se prvi dan ni zavedel. Bil je onemogel vsled izgubljene krvi in dolge poti. Stregel mu je gospod Rok in ženske so mu pomagale. Stari plemič je pokazal mnogo izkušnje v zdravljenju in je kmalu premagal vse nevarnosti, ki so pretile mlademu življenju.

Gospod Melhior je nekaj dni tolažil starca. Toda videl je, da gospod Johanese vidno hira, zato se je poslovil in se odpeljal na svoje posestvo.

Gospa Matilda je bila obupana. Slonela je nemirno v svojem naslanjaču in čakala prijateljev, ki bi ji prinesli utehe. Toda gospoda izpod Gabra sta izginila takoj prvi dan po pogrebu in vse mesto se je po dokončanih slavnostih izpraznilo. Bilo je, kakor da je izumrlo. Beatrika se je zaprla v svojo sobo in plakala. Ni se upala približati oknu, da bi ne videla pomladanskega vrta, na katerem je bila tako nenadoma uničena vsa njena mlada sreča. Tam po belem pesku so se še poznali sledovi krvi in zdelo se ji je, da še vedno leži tam njen ljubljeneč, v črni žametni obleki, z

belim ovratnikom, z lepim bledim licem, obrnjen proti jasni mesečini. Gredice na vrtu so bile pohojene, cvetlice poteptane, ograja razlomljena. In tam na pokopališču grob, mlad grob v pomladanskih dneh s komaj nasajenimi rožami.

Odšla je k svoji materi v samostan in hotela ostati pri njej za vselej. Kaj ji je mogel še dati svet? Kdo ji vrne izgubljeno srečo? Ali ni pokazal Bog s težkim prstom, da ji sreča ni usojena? Molila je noč in dan v svoji celici in je izkušala pozabiti na vse radosti sveta. Toda prišla je teta Matilda in jo potolažila. Zvabila jo je s seboj na božjo pot, kjer bosta delali pokoro za greh. Beatrika je odšla z njo. Odpeljali sta se proti jugu in šli iskat pozabljenja v one večnolepe solne kraje, iz katerih so prihajale vse lepe sanje zadnjih let. Tam se je oglašalo novo življenje in v njem so izginjali bolešni spomini.

*

Tisto jesen je umrl gospod Johanese Roški. Orest je pokopal svojega očeta v grobu poleg svoje matere. Izročil je posestvo v varstvo svojemu oskrbniku in nekega dne odjezdil v družbi gospoda Roka Koviljskega k cesarski armadi, ki se je zbiral ob Donavi na Ogrskem. V njegovem srcu je ležala težka bolezen, ki ji ni bilo nikjer zdravila, kajti v nemirnih nočeh je videl pred seboj črne, lepe oči, z biseri posejane lase in blede trepetajoča usta, ki so mu govorila: preklet, preklet!... Zato je iskal miru v boju za domovino.

To je bil oni junak Orest, ki je napolnil vso Ogrsko s svojo slavo, ker se je boril vedno v prvih vrstah in doživel z gospodom Rokom Koviljskim takšno čast, da ju je cesar povzdignil med svoje viteze. Ves čas ga je spremljala na poti do slave temna skrivnost zaborskega dvorca. Ali se bo razjasnila kdaj?

Slava njegovih junaških del je segla tudi preko meje domače države in se je govorilo o tem tudi v onih južnih krajih, kjer je Beatrika iskala pozabljenja svoji srčni rani. Orest je zvedel o tem od gospoda Roka Koviljskega, ki se je bil vrnil v Ljubljano in so mu prijatelji pripovedovali, kako se je končala zgodba na zaborskem dvorcu. Rok Koviljski je videl v vsem tem prst božji; tudi dona Monika ga je sprejela z ono veliko ljubeznijo, ki je vsaj za hip premagala v poštemnem plemiču vse sumnje in dvome, tako da si gospod Rok ni upal vprašati po tem, kar je sicer smatral za glavno vprašanje njenega in svojega življenja. Videl je, da ima dona Monika toliko dela s svetimi rečmi, da se mu je zdelo pregrešno in krivično, spominjati jo na kaj posvetnega.

Gospod Melhior je imel velike skrbi s posestvom na Rogu, ki je ostalo brez gospodarja. Stari hlapci in dekle so sicer opravljali svoje delo, a gospodarstvo je propadalo. Orest se ni vrnil domov. Izginil je v podonavskih pokrajinah, ko je tam med zapuščenimi četami razsajala kužna bolezen. Tako se je spokoril za svoj greh, ki ga ljudje niso razumeli.

Anton Ingolič:

Mlada leta

Prvi del.

1.

Ves popoldan sta se sprehajala po pariških ulicah in se pogovarjala o tem in onem, ko pa sta se v mraku ustavila pred Medicejsko fontano v Luksemburškem parku, sta utihnili in se molče zazrla predse.

Pred njima, vrh okroglih stopnic, sta si ležali v objemu dve mladi, iz snežno belega kamna izklesani telesi; nad njima se je iztezala velika temna skala, na vrhu katere je klečal počrnel kamenit velikan in se sklanjal predse, da bi ju videl. Spodaj je sanjala tiha voda, oklenjena od belega kamenitega zidu, na katerem so počivali veliki cvetlični lonci, polni raznobarnih cvetic, ki so že zapirale pred nočjo svoje bujno dišeče čaše. Drevje naokoli je tajinstveno šelestelo in prepevalo pesmi njune ljubezni. Vse naokoli je bil razlit mir, le zdaj pa zdaj se je iz ulic zaslišal glas umirjajočega se pariškega življenja.

Nenadoma se je Tine Kotnik okrenil k Dori, ki je stala tik njega v modri svileni obleki in rdečem klobučku, izpod katerega so silili črni kodrasti lasje skoraj do velikih, žametasto črnih oči.

«Ali ti ugaja?»

Dora se je nasmehnila, da ni vedel, ali njemu, ki je ves prevzet stal ob njej, ali tistemu orjaku, ki se je zaman sklanjal predse.

Tine pa je hlastno nadaljeval:

«Ali ni lepa taka ljubezen, ko preži nekaj nad njo, ona se pa ne zmeni za nič, samo sebe vidi, samo sebi živi!»

Tedaj se je Dora zresnila in vprašujoče pogledala Tineta. Glas ji je narahlo vzdrltel:

«Čemu to govoriš?»

Zdaj ji je položil roko čez rame in jo tesno privil k sebi:

«Dora! Ker ne morem živeti več brez tebe! Dnevi so mi tako pusti in dolgočasni, noči brez spanca in sanj; zdi se mi, da se je moje življenje ustavilo in pričakuje nečesa, kar ga bo spet pognalo dalje. Dora, jaz ne morem več živeti brez tebe.»

Hotel jo je še tesneje priviti k sebi, toda Dora se je nenadoma izvila iz njegovih drhtečih rok in odhitela brez besede na ulico.

Tine pa je drhtel ob fontani, dokler ga stražnik ni opozoril, da že zapirajo park.

Zdramil se je in odšel.

Ko je taval skozi razsvetljene in šumne ulice, je čutil, da nebo, ki je žarelo nad Parizom, da drevje, ki je kipelo v to ognjeno nebo, da pijana godba, ki je preplavljala ulice, da vse to še bolj omamlja ljudi, ki se iščejo z bleščečimi očmi in vročimi srci.

Ves mesec se je že pripravljaj na te besede. Kolikokrat jih je že izrekel na samem! Kolikokrat je zvečer, ko je pod njegovim oknom šumelo nočno pariško življenje, sedel za mizo in napisal te besede po dvakrat, trikrat, celo desetkrat na papir ali ovoj knjige! A Dori si jih ni upal razodeti.

In sedaj jih je vendar!

Da, saj tako ne more več živeti. Vsako popoldne si sežeta z Doro v roke, ko se snideta pred Sorbonno, včasih se naskrivaj celo poljubita in odhitita po stopnicah k predavanjem, poslušata eno ali dve uri, kolikor pač ima Dora, ki je vpisana na slikarski akademiji, časa; med predavanjem se večkrat stisneta za roke ali se vsaj pogledata in nasmehmeta drug drugemu, ob nedeljah hodita v Bulonjski gozd, v muzeje ali v kavarne na Montparnasseu. Zvečer jo Tine spremlja domov. Hodita po ozkih in samotnih ulicah, da se lahko nemoteno pogovarjata, in se zdaj pa zdaj ustavita, objameta in poljubita.

Toda tako ne more več živeti! Saj so njegove misli vse zameglene, saj ne ve, kaj čita, kaj gleda, kaj govori in posluša, če je Dora blizu njega!

Ne, ne, ne more več tako živeti!

Pred leti je ljubil Pavlo, ji pisal dolga pisma, presanjal z njo ure in ure, a poljubiti se je ni upal. In Pavla se ga je naveličala in našla drugega. A v njem je gorelo, in vse noči ni spal. Nekoč se je vendar opogumil: vročega poletnega dne sta šla z Leno v gozd. Sedla sta v mah. Lena je sanjarila, Tine pa se je vrgel nanjo, ji segel v prsi in jo hotel ljubiti. Tedaj je Lena, ki se je vdala vsakemu vaškemu fantu, če je potrkal na njeno okno, zaječala: «Tine, tega ne, tega, preveč te imam rada.» In zastudil se je samemu sebi, zagnusilo se mu je vse skupaj, zakopal se je v knjige in se ni zmenil za nič. Čez mesece je spoznal Marto in ves se je prerodil. Nič telesa, sama duša ga je bila. Tako mu je minilo nekaj tednov, dokler se ni odpeljal v Pariz. Tu je nekaj časa taval kakor izgubljen, pisal vsak drugi dan Marti in se na večer zaklepal v svojo sobo. Toda bilo je zaman. V njem se je iznova vžgalo. Spoznal je Doro in vse njegovo telo je zakoprnelo po njej.

Tine je begal po ulicah, oči so se mu ustavljale na ženskih telesih in iskale rdečih ustnic, napetih prsi in okroglih bokov.

O, da bi se upal vreči v to življenje in v njem goreti, izgoreti!

Tisti teden ni bilo Dore na predavanja, in kadarkoli jo je iskal doma, je ni našel.

Šele naslednjo sredo, s katero se je končalo šolsko leto, jo je zagledal v predavalnici. A ni prisedel. Šel je mimo nje in sedel za tri klopi pred njo. Konec ure pa ni vedel, kaj je poslušal. Ko se je vračal iz dvorane, se ga je Dora oklenila brez besede. Šele ko sta sedla v parku na klopi, se je okrenila k njemu, dolgo zrla vanj in ga vprašala:

«Tine, ali me imaš rad?»

Tine je segel po njenih rokah, Dora pa jih je umaknila in vprašala še enkrat.

«Me imaš res rad?»

«Imam te, Dora!»

Tedaj se ga je oklenila, skrila glavo na njegova ramena in dahnila:

«Pridem. Jutri ob petih.»

. In je odšla.

Ko je prišel Tine tisti dan proti večeru v svojo podstrešno sobico, mu je bilo, da bi vriskal in pel. Sobica mu je bila vse preozka in prenizka. Stene so ga tiščale in strop je z vso svojo težo visel nad njim. O, rad bi se zravnal do zvezd in segel iz vzhoda na zahod, ves Pariz pa zajel v svojo pest in ga vzdignil do neba!

Stopil je k oknu. Tam onkraj Seine se je dvigala iznad streh mogočna cerkev Naše Gospe. Spodaj na ulici so peli poulični pevci stare provensalske pesmi, ki so jih človeški kriki, ropot vozov, avtomobilov in tramvajev trgali in dušili. Nad vsem pa je žarelo nebo kakor ogromna goreča baklja, prižgana za ponočno ljubezensko svatovanje.

Torej jutri pride! Jutri ob petih!

Odtrgal se je od okna in begal po sobi. V tem je zagledal na posteljni omarici pismo. Spomnil se je, da ga je dobil pred tednom od Marte in še ni odgovoril nanje. Vzel ga je v roke in brez misli čital:

«Moj daljni cvet, moj Tine! Lepo mi je, ker sem spet dobila Tvoje pismo. Srečna sem, da je Tvoje srce še vedno tako čisto, tako...»

Tedaj je zmečkal pismo, ga vrgel na tla in se blazno zasmel:

«Ha, čisto! Da, Tine, tako čist si, da ne veš kam s svojo čistostjo, ki te muči že leta in leta...»

Pognal se je k omari, jo odprl, pograbil Martina pisma in jih vrgel na mizo. Vsa so bila bela. Vsakega posebej je vzel v roke in ga raztrgal.

«Nisem več otrok, da bi bral take otroške sanjarije! Kaj pa hočem s teboj, saj te je še poljuba sram! Hočem Dore, hočem ženske! Ženske, ženske!»

Nad posteljo je visela Martina doprsna slika. Prvi dan jo je bil tja obesil. Izpočetka je včasih ure in ure strmел vanjo, gledal tiste velike sinje oči, ki so ga vsega omamile, da je povsod videl le nje, mislil le nanje in da mu ves Pariz in vse njegove veličastne lepote niso bile nič v primeri z njih tiho lepoto in čudežno vdanostjo. Toda zadnje mesece se niti zavedel ni, da ga gledajo tam s stene, kako se premetava po postelji in gori v strasti svojega mladega telesa. Sedaj pa jo je spet opazil. Strgal jo je z zida in podržal za hip v rokah. Njene oči so se mu sedaj zdele naivne in hladne. Brez tistega ognja, ki ga je nosil v sebi in ga videl zadnje tedne v očeh vsake ženske, posebno pa v Dorinih. V hipu je zmečkal

sl'ko in jo vrgel pod posteljo. Ničesar ne mara, kar bi ga spominjalo in opominjalo na njegove sanje v domovini, na njegove lepe besede, na njegovo pretvarjanje in mučne, vročične noči.

Sedaj hoče ženske in mu je že vseeno, ali je to Dora ali katerakoli druga! Samo da bo imela ognjene oči, vroče ustnice in mehko telo! Koliko let si je že želel, koliko noči je presanjal o nji! Saj ne bo mogel dočakati jutrišnjega popoldneva! Ne more, ne more več! In spodaj na ulici še vedno igrajo, vroče in strastno, da bi zblaznel od koprnenja, nebo nad Parizom gori in zrak je tako opojen! Kje je Dora? Kje je ženska, da bi ugasila v njem ta strašni ogenj?

Tine se je omamljen opotekel k mizi in odprl Baudelairejeve «Cvetke zla» ter iskal tistih pesmi, ki si jih je v nočeh, ko ni mogel zaspiti, zaznamoval. Hlastno jih je požiral.

Čez čas je potrkala in vstopila majhna, debelušasta sobarica Eliza, pristopila k Tinetu in položila predenj belo pismo.

Tine je začutil tik sebe njeno zavaljeno telo, čutil je na sebi njen pogled in se spomnil njenih namigavanj pred tedni, pred dnevi... Eliza je še vedno stala ob njem, celo primaknila se je, da se je z licem dotaknil njenih mehkih prsi. Tedaj se mu je zavrtelo v glavi; planil je pokonci, blazno objel Elizo in se zagrizel v njene mesnate ustnice.

Eliza se ga je komaj oprostila in mu dopovedala, da sedaj ne utegne, da pa pride po polnoči.

Tine je strmел z izbuljenimi očmi v zaprta vrata.

Spet je treba čakati!

Toda zgodilo se bo! Še nocoj!

Okrenil se je. Na mizi ga je čakalo belo pismo. Pograbil ga je, zmečkal in vrgel stran. Nekaj časa je listal po Baudelaireju, potem pa stopil k oknu in hlastno vpil pariško večerno življenje. Vsakih pet minut pa je odhitel na stopnice, če Eliza mogoče že prihaja. Dvakrat je šel celo doli na ulico. Toda ure so tekale počasi. V glavi ga je že bolelo od pričakovanja.

Že je onstran Seine udarilo polnoči, a Elize še ni bilo.

Tedaj je nastal spodaj hrup; vrata so se odpirala in zapirala, po hodnikih so tekali in glasno govorili. Tine je prisluhnil. Vedno više je prihajalo. Že je razložil, kako hodijo v nadstropju pod njim od vrat do vrat, trkajo, vprašujejo in gredo spet dalje. Že je nekdo potrkal na njegova vrata, vstopila sta dva moška, zahtevala legitimacijo, vprašala, ali je sam, pogledala po sobi, se zahvalila in odšla. Vse tako naglo, da se Tine niti prav zavedel ni.

Truden je že bil. Napetost zadnjih ur ga je ubila. Vse telo ga je bolelo. Legel je in čez nekaj trenutkov zaspal.

Drugi dan se je pozno zbudil. Vstal je in se naglo oblekel.

(Dalje prihodnjič.)

Fred Hill:

Film grozot

ov prizor.

Možak v odvetniškem talarju govori. Ta možak je odvetnik Famunay, in dvorana, kjer se prizor godi, je porotna sobana sodnijske palače v Daytonu (USA).

Famunay pravkar končuje svoj zagovor:

«Gospodje porotniki, pravi. «Po svojih skromnih močeh sem poizkusil podati stvarno sliko vseh okoliščin in duševno stanje moža, ki ga boste danes pravično sodili. Ali je John Lorrington morilec? Marsikaj govori proti njemu, toda če pametno premislite vse okoliščine in preudarno presodite vse verjetnosti in možnosti, boste morali oprostiti mojega varovanca. Trdim, da John Lorrington ni ustrelil posestnika Daniela Yunga, da ga sploh ni poznal in da je bil človek, ki ga je ponoči pričakal v zasedi, nekdo drug. Naj maščevanje zadene tega drugega človeka! Lorrington pa, gospoda, zaupa vašemu čutu za pravico in je prepričan, da ga boste oprostili.»

*

Na hodniku. Živahno pomenkovanje, medtem ko se porotniki posvetujejo. Odvetniki, ki so bili pri razpravi, se pogovarjajo:

«Imeniten deček je ta Famunay! Zadeva s tem Lorringtonom je bila naravno brezupna in zdaj bi staval sto dolarjev proti enemu, da...»

«Le ne tako samozavestno, gospod kolega! Še zmeraj se lahko zgodi...»

«Nemogoče, nemogoče!»

Ob oknu stoji starejši gospod, tudi odvetnik, in opazuje vrabce, ki se preganjajo po strehi. Drugi iščejo drobtin po oknih. Resen je ta gospod, miren.

«Vidite, to je odvetnik Famunay, ki ga je branil, šepne mlad gospod svoji spremljevalki.

*

Velika slika! Obtoženi John Lorrington, štirioglasta glava, skoraj živinski, zločinski obraz. Čepi na svoji klopi in gleda izpod čela proti vratom, odkoder se morajo vrniti porotniki.

Kaj premišljuje John Lorrington? Na kaj misli?

Prehod! Za trenutek se megleno pokaže električni stol.

*

Tudi sodni sluga gleda proti vratom, odkoder se bodo vrnili porotniki. Toda njegov obraz je miren in zadovoljen.

Misli...

Prehod! Vidi pogrnjeno mizo, nož, vilice, žlico, juho, ki se kadi na krožniku, potem izgine ta slika v megli in spet se vidijo le gola vrata.

*

John Lorrington je oproščen.

Nerodno stopi izza klopi za obtožence in se obrne proti odvetniku Famunayju. Stisne mu roko. Famunay se komaj opazno ugrizne v ustnico.

Ko mu Lorrington nekaj šepne, namršči obrvi; nekaj časa se obotavlja, potem pa pokima.

*

Velika slika! Odvetnik, ki je hotel prej staviti sto dolarjev proti enemu, v živem pogovoru s tovariši. Poti se. Z rokami tleska po kupu aktov.

«Vidite, gospodje, ali vam nisem rekel? Zdaj imamo spet nov dokaz, da...»

Slika se stemni.

*

Ura na stolpu sodnijske palače v Daytonu. Veliki kazalec kaže pet minut pred dvanajsto.

Hodnik. Famunay pride po njem in na njegovi levici Lorrington. Oba stopita v sobo za zagovornike. Nikogar ni tam.

«Kaj želite?» vpraša odvetnik.

Lorrington seže v žep, vzame nekaj iz njega in izroči svojemu zagovorniku.

«Tole,» pravi, «je moj spomin na prvi zločin, ki sem ga zagrešil. Prebrisani gospodje od policije ga niso mogli nikoli razjasniti. Vi, gospod Famunay, me ne boste izdali. Saj ste moj značaj tako lepo opisali. Zato naj vam bo to darilce v spomin.»

Velika slika! Odvetnikova roka se obotavlja, potem seže po zločinčevem darilu.

Darilo je medaljon s sliko mladega moškega.

*

Famunayjevo oko. Strmi. Groza se vidi v njem. Spomini, drobne slike, se trgajo iz njega. Majhne so, ko prihajajo iz zenic, večje postajajo, naposled so že strahotno blizu.

Oko vidi:

Lepo mlado dekle. Izprehaja se z mladim Famunayjem. Poljubljata se. Večno ljubezen si prisegata.

Oko vidi:

Gozdno pot. Sodna komisija je ob njej zbrana. Lepo mlado dekle leži na gozdni poti in globoko rano ima na prsih. Mlademu dekletu je nekdo storil silo. Denarja ne manjka nič. Manjka le medaljon s sliko mladega Famunayja, ki ga je nosilo dekle na vratu.

*

Hodnik pred sobo za zagovornike. Odvetnik, ki je staval sto dolarjev proti enemu, da bo Lorrington oproščen, se vneta pogovarja s svojimi tovariši, ki ugovarjajo in ugovarjajo. Vneta maha z rokami. Pot mu kar curlja s čela.

«Brezupna zadeva, sem vam rekel, da, brezupna! In vendar trdim, da je pravica zmagala. Samo zato, ker je Famunay vse jasneje videl kakor mi vsi. Ne, to ni zagrizenost, prijatelj! Famunay ni tak, da bi nanj obraz vplival. Famunay preišče vsako stvar do dna, in povsod odkrije tam na dnu živo resnico, in...»

Iz sobe za zagovornike se zasliši strel.

Gospodje na hodniku okamene. Potem planejo vsi v sobo.

*

Kot v sobi za zagovornike. Famunay drži še revolver v roki. Pri njegovih nogah leži John Lorrington. Mrtev.

«Pokličite paznika, da me odvede,» pravi Famunay svojim tovarišem. «Tale človek je umoril mojo nevesto Trideset let sem ga iskal. Nazadnje se mi je sam izdal.»

*

Ura na zvoniku sodnijske palače v Daytonu počasi bje. Dvanajst. Udarci odmevajo v pomladanski dan.

*

In kdor misli, da je ta zgodba izmišljena, se moti. Komaj dva meseca je, kar se je dogodila, in v Daytonu nestrpno čakajo, kako bo potekla razprava proti odvetniku Famunayju, ki je v sobi za zagovornike ustrelil morilca svoje neveste, potem ko ga je malo prej z možjo svoje besede rešil smrti na električnem stolu.

Ljubezenski dogodek gospodične Mary

Navadno se končujejo ljubezenski dogodki s poljubom — ta pa se je z njim šele začel. In to povrh še z zelo nenavadnim poljubom.

Mary je bila navadno dekle, kakršna so pač vsa ostala dekleta. Tudi njeno ime: Mary Smith je bilo navadno. Oblačila se je, kakor se vse oblačijo: temnomodra obleka, na glavi navaden majhen klobuček, svilene nogavice in rokavice.

Bila je tako rekoč kakor vsakdanjost, morda celo staromodna, ko je sedela v desnem kotu v enem izmed oddelkov v vagonu, ki je bil pripravljen, da krene. Nad oknom, nad njeno glavo, je stalo zapisano: «Oddelek za dame». V mreži je bil njen dežnik in njen kovčeg, a v naročju je držala ročno torbico in knjigo — ki sicer ni bil ljubezenski roman, ampak resna razprava o izpremenljivosti človeških nazorov in načel. Dobila je to knjigo od svojega zaročenca, nekega resnega mladega človeka, profesorja na univerzi, s katerim je bila že dve leti zaročena. Ni še čitala te knjige. Hotela jo je čitati, ko bo potovala v vas na obisk starih rodbinskih znancev.

Iz vsega tega se torej vidi, kako korektna je bila in vsakdanja. Niti najsmelejša fantazija bi ji ne mogla pričarati dogodka, ki se je sedaj zgodil.

Prav tedaj, ko se je zaslísal pisk sprevodnika in je vlak hotel s postaje, je na kolodvoru nastal vrvež. Neki mlad človek v dežnem plašču in s čepico, oblečen kot sportnik, je bežal k vlaku.

— Hitite! — je zaklical sprevodnik in mu odprl vrata, ki so držala v oddelek za kadilce v prvem razredu, ki je bil poleg oddelka za dame, v katerem je sedela Mary. No, mladi človek se ni oziral na to uslugo, ampak je skočil na stopnice, ki so bile pred Marynim oknom, pomolil glavo skozi odprto okno, objel dekličine roke, jih potegnil do svoje brade in rekel s svežim, prijetnim glasom:

— Zbogom, draga! Upam, da boš imela lepo vreme. Mnogo sreče!

In poljubil jo je naravnost na usta ter skočil s stopnic, in vlak je vozil vedno hitreje in hitreje. Mladec je šel k izhodu, oddal svojo karto in odšel z drugimi ljudmi, ki so prav tako spremljali svoje drage in znane.

Mary Smith je sedela z odprtimi usti, globoko zamisljena in iznenadena. Saj vendar ni tega človeka še nikdar v svojem življenju videla!

V njenem oddelku so bile še tri sopotnice. Nasproti Mary je sedela rdečelična študentka z univerze, in v njenih očeh so se zrcalile vse njene misli. Za njenih štirinajst let je bilo v navadi: «Kako božanstveno!» ali «Kako strašno!»

In sedaj, ko je videla ta objem, je pomislila:

«Kako božanstveno!»

Torej se ni zgražala.

V drugem kotu na isti klopi, kjer je sedela Mary, je bila sestra usmiljenka. Na rokavu je imela znak, da je bila sestra usmiljenka v času vojne. Njen obraz je izdajal, da je v prvih petindvajsetih letih življenja videla mnogo pretresljivih prizorov, pa je sedaj ne more nič več pretrpeti ali začuditi. In tudi ona se ni zgrozila nad tem, kar se je zgodilo.

Nesreča je hotela, da je na četrtem mestu v kupeju sedela dama, ki se je vidno prestrašila.

Bila je to stara devica, sestrična Mary Smithove, mis Elizabetha Corble, ki se je tudi vozila z vlakom na počitnice. Njen pogled je bil oster in uprla ga je naravnost na Mary. Mary se je sklonila, da bi pobrala knjigo, ki ji je bila padla na tla.

— Mary, nisem vedela, da je eden tvojih bratov doma?

— Ni ga — je odgovorila Mary. — Tom je v Afriki, Bill je v Kanadi, a Diek je odpotoval na Kitajsko.

— Tako! Mislila sem, da se je kateri izmed njih tako izpremenil, da ga nisem spoznala — je odgovorila zbadljivo sestrična.

Mary je za trenotek premišljala, kaj naj odgovori, nato pa je rekla:

— Ne, ni bil moj brat. Sploh ne vem, kdo je bil.

— Ti ne veš, kdo je bil? — je vprašala Elizabetha preplašena. Sestra usmiljenka je pogledala Mary s finim smehljajem, a pogled štirinajstletne je razodeval besedi: «Kako strašno!»

— Ti misliš, da ne veš, kdo je bil? — je zopet zbadljivo vprašala Elizabetha.

— Mislim, da sem ga prvič videla.

— Kaj? Popolnoma tuj človek? Kaj nisi slišala, kako ti je rekel «draga» — je nadaljevala — a potem, ali sem morda sanjala, te je poljubil?

— Da — je potrdila Mary — to je storil.

«Kako božanstveno!» so govorile oči štirinajstletne.

— Nevaren človek mora biti — je rekla Elizabetha — moram naznaniti železniškemu ravnateljstvu in policiji! Da ni morda ta človek znorel...

— Ni kazalo, da bi bil znorel — se je zaslísal hladni, izkušeni glas sestre usmiljenke. — Mislim, da je popolnoma normalen.

— ...ali pa je bil pijan — je končala Elizabetha.

Nehote in z mnogo ognja je Mary protestirala:

— Nikakor ne! Pijan ni bil. — In še bolj je zardela.

Vlak je prihajal na postajo. Sestra usmiljenka je ljubeznivo pomigala Mary in rekla: «Lahko noč!» a oči štirinajstletne so menjavale svoj izraz: «Kako božanstveno!» in tudi «Kako strašno!» — «Kako strašno!» in tudi «Kako božanstveno!» Elizabetha, sestrična, pa je ta dogodek obsodila kot «sramoten». Nikakor ni hotela verjeti, da Mary tega človeka ni nikdar videla.

Dandanes se ne znajo mladiči več vesti — je deklamirala Elizabetha ves čas, ko sta ostali sami. — Ti, zaročeno dekle, kaj poreče siromaček Mr. Ferguson? In tvoja uboga mati? In vsa Brownova rodbina?

Brownova rodbina, h kateri sta potovali, je poznala Mary že izza otroških let in vedno so jo lepo sprejemali, čeprav so govorili, da je vteleseno dolgočasje. Ko so pred dvema letoma zvedeli, da se je Mary zaročila, so rekli: «Prav ji je!» in ji poslali čestitke. Hčerke Mr. Browna se niso mogle toplo in iskreno spoprijateljiti z Mary, ker je bila preveč skromna in tiho dekle. A sedaj... takšno presenečenje. Sestrična Elizabetha, ki se je sama povabila k Brownovim na svečanost, katero so mislili prirediti, prihaja z neverjetno povestjo o skromni Mary Smith.

— Elizabetha, draga, ti se gotovo varaš! — so rekli Brownovi.

— Da. Tudi jaz bi rada, da bi se varala, ali kaj hočem. Povedala sem vam to, kar sem videla — je rekla Brownovim. — In dekle pravi, da si tega nikakor ne

Košnja.

more razložiti. Sicer pa, kdo naj bi ji to tudi verjel, da ga ni še nikoli videla!

Ali so bili Brownovi prestrašeni? Nikakor ne, bili so celo nekako navdušeni. Mary, ta mlada mačica, ta draga, tiha, razumna deklica, v kateri so vtelesene vse kreposti! Mary z zaročnim prstanom? Krasno!...

Kdo je le bil tisti človek? Kaj se le vse za tem skriva? Vse je bilo radovedno. Vendar si ni nihče upal Mary vprašati. Naenkrat so jo vzljubili vsi, vsi so priznavali, da je kakor vsa druga dekleta. Mary se je pri tem dobro počutila, bilo ji je prijetno. Vendar je njeno srečo nekaj kalilo. Bil je to resen obraz njene sestrice in misel, da bo morala o tem svojem dogodku pisati materi in zaročencu. Vedela je, da bo materi pisala tudi Elizabeta. Ne, sama mora takoj pisati materi in zaročencu, da ne zvesta o tem prej od koga drugega.

Sedla je k mizi in začela:

«Dragi Pavel! Bil si zelo obziren, ko sem odhajala, in se ti zahvaljujem za lepo knjigo, ki si mi jo poslal. Ko se sestaneva, ti bom ustno izrekla svoje veselje in srečo. Poleg tega ti sporočam, da sem tik pred odhodom vlaka doživela — — —»

Morala se je smejati. Niti opazila ni, da je v isti sobi na divanu sedela hčerka Mr. Browna in nekaj čitala.

— Zakaj se smeješ, Mary? — jo je vprašala.

— Oh, smešno je to, kar moram pisati zaročencu. Gotovo ti je že Elizabeta kaj povedala?

— Misliš na tisti strašni škandal z nežnim neznancem pri svojem odhodu? Seveda, vsi smo že slišali o tem. Nerazumljivo! Kaj poveš svojemu zaročencu?

— No, resnico, kakor sem rekla Elizabeti, samo da ona ne verjame.

— Misliš mar, da bo zaročenec verjel?

Mary se je čudila.

— Kaj, navsezadnje mi tudi ti ne verjameš?

Malo je pomolčala, potem pa odgovorila:

— Sedaj ti verjamem, na obrazu ti čitam resnico. Ali moški gledajo z vse drugimi očmi in zato ne verjamejo.

— No, a moja ljubezen... in če Pavlu vse natanko opišem...

— Pogreška, to je pogreška. Nikoli ni treba nič pismeno priznavati. Vse to lepo ustno opravi. Počakaj...

— Da, a če mu drugi ljudje to prej povedo kakor jaz? O Bog, zakaj se je Elizabeta sploh rodila? Pavla ne bom videla prej...

— ...drevil — ji seže v besedo prijateljica. — Nekaj ti zaupam. Pavel je dobil dopust za teden dni in mi smo ga povabili na ples. Ob štirih bo tukaj. Pride še nekaj prijateljev mojega brata in mojega zaročenca.

Pavel je prišel in vsi so se silno razveselili. V razgovoru je čas naglo potekal. Pavel je Mary pripovedoval novice iz mesta, govoril je o službi in dogodkih in druge vsakdanjosti. Naenkrat je pogledala Mary na uro in se ustrašila:

— Pozno je že, moram se preobleči za ples. — Vstala je in odšla. V veži sta se Pavel in Mary srečala z dvema gospodoma. Eden je bil zaročenec Brownove hčerke, drugi aviatik Prince. Ko je kapetan zagledal Mary, je stopil naravnost k nji in vprašal:

— Smem prositi za nekaj plesov za ta večer?

— Da — je odgovorila in šla naprej.

Ko sta šla po stopnicah, jo je vprašal Pavel:

— Ali ga poznaš?

— Samo enkrat sem ga videla — je rekla Mary in zbežala v svojo sobo, a v zadnjem hipu je videla, da prihaja z nasprotne strani Elizabeta.

Tisti večer se je Mary prvokrat sprekla s Pavlom. Obljubila mu je prvi in drugi ples, a on ni plesal, ampak jo je odpeljal v osamljen kot in zahteval pojasnila. Niti dovolil ji ni, da bi govorila.

— Naposled ne vem, kakšna si: tvoja sestrična mi je vse povedala — je rekel in ji vse mogoče očital.

— Poslušaj me vendar, — je dejala.

— Ni potrebno — ji je segel v besedo, — Natvezla mi boš, kar se ti bo zdelo.

— Dobro, potem pa vprašaj kapitana Princeja. On ti vse razloži.

— Morda variacije na isto temo?

— Torej ne verjameš nobenemu izmed naju?

— Kako naj ti verjamem? Tvoja sestrična mi je pripovedovala, kako si se vedla na kolodvoru, a glej, pridem sem in — on je tu! To je slučaj, porečeš. Misliš, da verjamem? Vidim izpremembo v tvojem vedenju in v vsej tvoji osebi. Ali sedaj mi je dovolj tega.

— Da, tudi meni — je vskočila Mary — ti ne boš zahteval od mene, da ostanem zaročena s človekom, ki mi ne verjame.

— Da, tudi ti ne moreš zahtevati, da ostanem zaročenec dekleta, ki mu ne morem verjeti.

Mary je naglo snela prstan s prsta in ga položila v odprto in iztegnjeno Pavlovo roko. V tistem trenutku je zaslišala poleg sebe glas:

— Miss Smith, ta ples ste meni obljubili!

Bil je kapetan Prince. Bil je tretji ples, a on je plesal odslej z njo vse ostale plesse. Mnogo sta se pogovarjala, začeni od odločnega Marynega uvoda.

— Ne, nič se ne opravičuj!

Prvo, kar ji je rekel, je bilo:

— Ali sem malo prej prav videl: onemu človeku z naočniki ste vrnili prstan?

— Da, dobro ste videli. No, povem vam pa, da vam nikdar ne odpustim...

Škoda, zakaj dokler mi ne odpustite, vam ne morem razjasniti.

— To se pravi, da vam moram odpustiti. Zakaj ste to storili?

— Ker sem hotel! Vidite, opazil sem vas pet minut, preden ste kupili karto. Mislil sem: «Kako je to čeden, ljubezniv obrazek. Prisegel bi, da tega obrazka ni še nihče poljubil...» Vidite, to sem mislil takrat, ko bi bil moral na kolodvoru vzeti svoje kolo. Pa sem šel rajši za vami, kakor da bi bil vzel kolo. Videl sem vas poleg okna in sem mislil, da ste sami. «Sramota,» sem zopet pomislil, «da ni tu nobenega človeka, fanta, ki bi tej lepi gospodični voščil srečno pot. Škoda bi bilo, da bi je nihče ne poljubil — ker na potu se lahko zgodi kakršnakoli nesreča, in bi lahko umrla, a nihče je ni poljubil. Sicer pa, ali bi ji mar škodovalo, če jo poljubim jaz?»

— Škodovalo? Kaj ne vidite, da sem izgubila dober glas kot dostojno, resno in mirno dekle? Vi ste raztrgali mojo zaroko...

— ...z bedakom! In sem vam pri tem pokazal, kaj se pravi biti zares zaročen. Ne branite se, midva sva v resnici zaročena. In nihče razen najinih mamic ne bo zvedel prave resnice, in ta je, da se poprej res nisva nikdar videla. Bolje je, da jih pustiva v prepričanju, da sva že dolgo zaljubljena, in morda je to tudi res, draga? Morda v drugem življenju, ali naj bo, kakor hoče, za naju se začne danes novo, drugo življenje.

In objel jo je, stisnil k sebi in jo poljubil drugič — no, sedaj v polni dvorani.

In kakor je že v začetku povedano, se je ta povest začela s poljubom — in zato se mora tudi s poljubom končati.

John Newnham:

Grafolog

Zgodilo se je na terasi velike kavarne, ki je bila takrat skoraj zmeraj polna.

Neki gospod je prisedel k nekemu gospodu, ki je sedel sam za mizo. Medtem ko sta srebal črno kavo in kadila cigarete, sta se iznenada zapletla v pogovor. Pogovarjala sta se o slabih vremenskih napovedih in vsakdanjih zmotah vremenoslovcev, o hudi gospodarski stiski, o verjetnosti, da lopova Dillingerja ne bodo dobili, o ameriški policiji, ki se je zaradi njega tako vznemirila in poslala nadenj toliko zasledovalcev. In o pismih nekega neznanca, ki je že večkrat sporočil policiji, v kateri okolici se mora Dillinger muditi. In potem sta bila oba istega mnenja, da bi bilo treba poiskati človeka, ki ta pisma piše, in se polastiti lopova z njegovo pomočjo.

Gospod, ki je prišel pozneje, je nejevoljno rekel: «Tako je pač, da je dosti primerov, ko policija z vsem svojim aparatom nič ne zmore. Prav kakor v sedanjem primeru. K preiskovanju bi morali poklicati izkušenega, pametnega grafologa in mu dati priložnost, da tista pisma temeljito prouči. Prepričan sem, da bi po

migljajih, ki bi mu jih pisma dala, neznanca, ki policiji poroča, hitro dobili.»

Prvi gospod je zagodel: «Seveda je res, da je pisava za vsakega človeka značilna. Dvomim pa, da bi mogli iz nje odkriti kaj res pomembnega.»

«Dvomite pač, ker stvari ne poznate dovolj, je mirno odvrnil drugi gospod. «Pisava je ogledalo duše, ki pokaže njene najbolj skrivnostne in najneznatnejše dražljaje. Za tistega, ki zna pisave tako brati, je življenje sočloveka odprta knjiga.» Gospod je izbočil prsi. Tudi jaz se precej ukvarjam z grafologijo in mirno lahko rečem, da sem v njej precej dobro podkovan. Z njeno pomočjo odkrijem marsikaj, o čemer se drugim niti ne sanja. Poglejte na primer tole...» Pokazal je mramornato ploščo na mizi, ki je bila vsa počekana. «Tu je na primer nedvomno nekdo sedel...»

Prvi gospod se je nasmehnil. «To je res nedvomno.» «Počakajte vendar. Mislim, pogledajte samo ljubke zavoje začetnic! Oseba je bila torej ženskega spola, dama...»

«Tudi ta ugotovitev pod raznimi okoliščinami ni preveč težavna.»

«Takoj boste moje besede drugače presojali. Iz tega, da so črke skoraj preveč stisnjene druga z drugo, sklepam, da ima dama zvezane roke, da je torej poročena.»

«To je pa že malo bolj zanimivo.»

«Kajne? In pogledajte, kako čudno potlačen je ta veliki 'd'! In 'o' je skoraj kakor elipsa. Tej dami se torej zdi zakon težko breme, ki jo tlači k tlom.»

«Kako?»

«Da. In na primer posamezne črte črke 'h'! Zdaj so okrogle, zdaj naravnost odsekane in oglate. To je jasen znak, da je dama trenutno nervozna in nemirna.»

«Zakaj naj bi bila nervozna in nemirna?»

«Tudi to ne bo težavno odkriti. Zasledovati je samo treba, kako se mali 't' na skrivaj zaostri in kako nežno je izoblikovana črka 'A'. Skoraj kakor srce. Vse to pomeni, da je dama na skrivaj hudo zaljubljena v nekoga drugega.»

«Kaj?»

«Nedvomno. In razen tega je hudo nervozna. Pogledajte samo, prosim, kako veliki 'N' pokriva vse druge

pod seboj, kakor kakšna streha, in vse črke silijo hrepeneče pod to streho. Nemirna je. Ta dama se je morala dogovoriti za sestanek s svojim izvoljencem in tu je premišljala, kako bi se izmuznila brez sumničenja in brez težave odtod...»

Prvi gospod je položil pest na mizo.

«Vi...»

«...in ker je torej ta dama...»

Prvi gospod je pokazal zobe. «Vi... še eno besedo... še en glas in betico vam razbijem.»

«Moj bog, kaj naj to pomeni? Kaj vas je to tako natenkrat prijel?»

«Molčite, vam pravim, če vam je kaj do življenja. Ta dama je namreč...»

«...namreč?...»

«...moja žena.»

Večni popotnik

Menda ni bilo na svetu pisatelja, ki bi imel tako razgibano življenje kakor Jack London. In le malo jih je, ki bi bil znani v svojih delih vtiske takega življenja tako verno in živo popisati kakor Jack London.

Rodil se je 12. januarja 1876. v San Franciscu v Kaliforniji. Njegovi predniki so se bili že davno prej priselili iz Londona. Zato si je tudi ime tega največjega mesta, «Kraljice sveta», izbral za svoj psevdonim. Njegovo pravo ime je bilo namreč John Griffith.

Ker je bil sin siromašnih staršev, je moral že zgodaj prijeti za delo. Najprej je delal v neki tvornici konzerv za malenkostno plačo. Ker je imel odprte oči, je videl izkoriščanje delavstva po bogatih tvorničarjih. Čeprav je bil še mlad fant, se mu je vendar to sovraštvo vcepilo v kri.

Po letu dni se je uprl in pustil to delo. Kupil si je čoln in se pridružil tropi mladih ljudi, ki so lovili ostrige v prepovedanih delih pristanišča v San Franciscu in jih prav poceni oddajali trgovcem. Ker je bil nenavadno predrzen in prebrisan, ga straže niso nikoli ujele, čeprav je dostikrat le malo manjkalo. Svoje življenje je pozneje sam opisal v romanu «John Barleycorn».

Tega življenja pa se je le kmalu naveličal in stopil med tiste, ki so ga prej preganjali — med pomorske stražnike, ki so nadzorovali obale. Ker se ni mogel privaditi rednemu življenju in disciplini, ki jo je sovražil, ker se je zavedal, da živi, je postal navaden mornar. Vozil se je po širnih morjih in preživel vse lepote in trdote mornarskega življenja.

Z osemnajstim letom se je vrnil domov. Spet je moral iti v tvornico na delo. Kadar pa je bil prost, je čital, kar mu je prišlo pod roko. In nekoč je neki list razpisal nagrado za najboljšo povest o življenju na morju. Jack London je napisal svojo prvo zgodbo in dobil nagrado 25 dolarjev. Eno noč je pisal to zgodbo in v eni noči je zaslužil toliko kakor v 25 dneh naporenega dela. To ga je vzpodbudilo, da je napisal še eno podobno zgodbo, ki pa ni nikoli zagledala luči sveta. Razočaran je bil, toda hitro je spoznal, kaj je odklonitvi vzrok. Manjkalo mu je znanje jezika, slovnic, vsega. Zato je začel še bolj vneto brati knjige in se iz njih učiti. Takrat je dobil v roke prvič Marksov «Kapital» in postal je vnet socialist.

Toda mirno življenje ni bilo zanj. Ciganska kri, ki je tekla v njegovih žilah, ga je gnala v svet. Pustil je delo v tvornici in šel med potepuhe. Klatil se je po vsej Ameriki, se skrivaj vozil po tovornih vlakih, prenočeval po hlevih in samo toliko delal, kolikor je moral, da ni od lakote poginil. Vmes pa je študiral ljudi.

Okoli dvajsetega leta se je nekoliko ustalil. Vpisal se je v srednjo šolo in jo tudi dovršil. Zelo pridno se je učil, da je dokončal šolo za polovico prej kakor drugi. Vmes pa je pisal za ameriške liste in se s tem preživljal. Med počitnicami je delal na raznih ranchah.

Tedaj pa se je razvedelo, da so v Aljaski odkrili zlato. London je pustil svoje študije in šel tja, da bi poizkusil srečo. Toda sreče ni hotelo biti. Lačen, raztrgan, brez pare v žepu se je čez leto dni vrnil domov.

Spet je začel pisati krajše stvari, lotil se je pa tudi prvih večjih tekstov. Velike izkušnje, ki jih je doživel, je znal čudno lepo popisovati in kmalu je postal po Ameriki zelo priljubljen.

Takrat nekako se je tudi oženil, toda njegov zakon ni bil srečen. Čez tri leta se je že ločil z ženo, ki mu je rodila dve hčeri. Po dolgotrajnih tožbah ga je ta žena spravila ob vse, kar je imel.

Ves razdvojen in zagrenjen je zbežal od doma. Odpeljal se je tudi v Evropo, ki mu pa ni bila všeč. Ko je malo nato izbruhnila rusko-japonska vojna, se je ponudil za vojnega poročevalca raznim listom in odpotoval v Mandžurijo.

Čeprav je bil razočaran s tem delovanjem, čeprav so v Ameriki še zmeraj tekale tožbe z ženo, je vendar žilavo delal. Pisal je v celo kopico listov.

Ker ni bilo nikogar več, ki bi bil nanj vezan, je spet začel svoje staro pustolovsko življenje. Potikal se je po vsem svetu. Živel je na otokih v Tihem morju in po ameriških kmetijah. Tedaj je tudi srečal prvo žensko, ki je bil o njej prepričan, da bo zanj primerna družica. To je bila Charmian Celltridge, ki mu je bila dobra in zvesta tovarišica do smrti.

London je takrat postal že slaven. Prirejal je velike turnee po Ameriki, predaval po vseučiliščih in oznanjeval svoje revolucionarne ideje. Leto nato pa si je kupil v Kaliforniji veliko kmetijo in se je lotil dela. Njegova največja ljubezen so bili konji.

Tudi v politiki se je udeleževal. Pisal je politične članke v socialistične liste in je celo kandidiral za poslanca. Vse to mnogostransko udejstvovanje pa ga ni oviralo, da bi vsako leto ne napisal po en ali celo več romanov. Leta 1906. je potres uničil San Francisco. Tudi Londonovi kmetiji je prizadel dosti škode. Da jo je lahko popravil, je moral še bolj vneto delati. Takrat je napisal svojo najbolj tvegano povest »Železno peto«, ki jo imamo tudi v slovenskem prevodu. Nikjer je ni mogel oddati in naposled jo je moral vzeti neki založnik, ki mu je že prej plačal honorar. Upiral se je, toda naposled jo je le izdal. In ta knjiga se je prodajala tako dobro, da je v nekaj letih doživela trideset izdaj. Sicer so ga zaradi nje napadali, toda London se je znal braniti, da so hitro vsi nasprotniki utihnili.

To burno življenje je spet zbudilo v Londonu željo po pustolovskem življenju. Kupil si je jadralnico in odplul z ženo na dolgo potovanje. Več kakor dve leti ju ni bilo domov. Objadrala sta ves Tihi ocean. To potovanje je bilo za Londona silno plodovito. Svoja najboljša dela je napisal na njem. In z njimi je toliko zaslužil, da je lahko še povečal svojo kmetijo.

Dolgo pa ni ostal nikoli doma. Sam o sebi pravi, da je preživel večji del svojega življenja na ladji. Morda je to malo pretirano, res pa je, da je na potovanjih napisal večino svojih del.

Leta 1914. se je vnela velika vojna. Listi so ga povabili, da bi šel v Evropo in zanje dopisoval z bojišč. Tega pa ni maral. Preveč dobro se je še spominjal slabih izkušenj, ki jih je doživel v rusko-japonski vojni. Odpeljal se je na Havajske otoke in živel in delal tam dobri dve leti.

Na Havajskih otokih si je tudi nakopal kal bolezní, ki ga je dolgo mesecev mučila in ki ga je dne 22. novembra 1916. v Glen Ellenu v Kaliforniji tudi pobrala. Žena, ki je bila vsa leta njegova najvernejša pomočnica, mu je zatisnila oči. Njegov pepel so vzdali v skalo, odkoder se čudovito lepo vidi po Tihem morju.

Čeprav je umrl Jack London še zelo mlad, je vendar njegovo delo ogromno. Zbrani spisi, ki jih je izdala njegova vdova, obsegajo 50 debelih knjig.

V čem je jedro njegovega uspeha in njegove priljubljenosti? V tem, da je zmeraj in povsod samo človek s srcem in človek, ki pozna svet kakor malokdo. V vseh svojih delih riše resnično življenje, tisto življenje, ki je lepo in grdo obenem, ki je nepreračunljiva igra načrtov in naključij. Poznal je ljudi, zato so tudi v njegovih romanih vsi živi, da jih vidimo pred sabo, kako se bore s tisto čudno stvarjo, ki ji pravimo usoda.

»Mala gospa Velikega doma«, ki jo prejmejo naši čitatelji ta mesec, je njegovo poslednje delo. Delo tistih časov, ko se je z daljnih potovanj vrnil počivat na svoj dom. Tisti mir prijetne utrujenosti je v njem, ki je človeku tako draga. In tista lepota spominov, ki je najlepši čar vsake povesti.

Dosti je v tej knjigi poglavij iz Londonovega lastnega življenja. Naši čitatelji bodo to lahko sami zasledili. In nedvomno se jim bo zdelo zanimivo, kako je znal pesnik v okviru tega tako lepega romana združiti tudi spomine na svoje preteklo življenje. Pogledali bodo v delavnico ustvarjevalca, velikega Jacka Londona.

Kako žive Indijanci v Ameriki

Českoslovaški znanstvenik profesor dr. František Pospíšil, upravitelj etnografskega muzeja v Brnu, se je dalje časa mudil med Indijanci v jugozapadnem delu Zedinjenih držav Amerike. Iz njegovih znanstvenih opazovanj in vtiskov, ki jih je nedavno objavil, prinašamo nekaj zanimivosti.

Čeprav so Indijanci z Zedinjenih državah z zakonom zavarovani, ne morejo in ne morejo preboleti izgub, ki so jih pretrpeli zaradi večstoletnega zatiranja s strani Evropecev. Število Indijancev je dandanes v primeri z ostalim prebivalstvom Zedinjenih držav neznatno, in mnoga njihova plemena so že opustila ali pa bodo v najkrajšem času popolnoma opustila svojo domačo kulturo. Še najbolj so ohranila svoje narodne šege in navade preprosta in napol civilizirana plemena v jugozapadnem delu Zedinjenih držav.

Jugozapad Zedinjenih držav tvori ozemlje, ki leži med političnimi mejami držav Nova Mehika in Arizona ter obsega sosedne dele srednjeameriške Mehike in nekako tretjino Kalifornije in sosedne dele držav Utah in Colorado. Na tem ozemlju žive Indijanci v tako imenovanih rezer-

vacijah (to so pokrajine, ki jih je ameriška vlada določila za izumirajoče Indijance in jih posebej ogradila, ponekod z žično ograjo ali pa kako drugače). Izmed teh rezervacij je največja Navaho, ki je sploh največja v Zedinjenih državah.

Geografsko je to ozemlje visoka planota z globoko vsekanimi kanoni, zaradi česar je gibanje po njem zelo težavno. Podnebje je celinsko in zelo suho. Posledica tega je, da je tudi rastlinstvo prilagojeno takšnemu podnebjju, na severu ni nobenih dreves. Poljedelstvo je mogoče samo ob rekah in na dnu dolin, in tu so že od nekdaj indijanske naselbine. Glavna kulturna rastlina je koruza. Živalski svet se je zelo izpremenil s prihodom belokožcev, ki so prinesli s seboj konja, govedo, ovco in svinjo. Veliko rudninsko bogastvo ni imelo prav nobenega pomena za Indijance, ki so še dandanašnji videti, kakor bi bili na stopnji kulture kamene dobe.

Po uradni ameriški statistiki je bilo leta 1930. v teh krajih (v državah Arizoni in Novi Mehiki) 75.186 Indijancev, izmed katerih je bilo 38.779 moških in 36.396 žensk.

Indijanci, ki tod žive, imajo na splošno enako kulturo, toda glede jezika vlada med njimi takšna razcep-

ljenost, da se ne morejo med seboj sporazumeti s svojimi jeziki, ampak uporabljajo nekakšno mešanico stare španjolsčine in raznih svojih narečij.

Ti Indijanci žive zelo umerjeno in redno življenje in čakajo največkrat visoko starost, tudi do 100 let. V splošnem so Indijanci bolj zdravi od belokožcev, edino jetika jih veliko pobere in tudi umrljivost otrok je nenavadno velika. Glede rasti je med posameznimi rodovi precej razlike, vsi pa imajo črne lase.

Tudi v socialni ureditvi ter v materialni in duhovni kulturi se med seboj precej razlikujejo, kar je pa posledica raznih kulturnih vplivov. Pretežni del teh Indijancev pa pripada tako imenovani puebelski kulturi.

Pueblo se imenuje posebna oblika naselbine, ki jo poznajo samo Indijanci v tej pokrajini. Ti Indijanci se zato tudi imenujejo puebelski Indijanci. Vsak pueblo sestoji iz več posameznih bivališč, ki imajo četvero-kotno obliko in so po navadi iz kamna. Ta bivališča so dostikrat zelo številna; zgrajena so drugo tik druga in v obliki terase. Spodnja bivališča v tem primeru nimajo vrat, ampak se pride vanja po lestvi skozi streho. To je zaradi večje varnosti v pri-

Indijanec z okraskom iz orlovskih peres na glavi.

meru sovražnikovega napada. Ta odprtina v strehi je hkrati tudi za dimnik in za svetlobo in zrak.

Ker so pri puebelskih Indijancih polja precej daleč od naselbin, imajo po poljih manjše zgradbe (navadne senike ali pa kolibe), kjer dobe zavetje ob slabem vremenu. Indijanci iz plemena Apachov, ki se sploh ne bavijo s poljedelstvom, imajo kaj preprosta bivališča: stanujejo namreč v premičnih šatorih. Zelo primitivna so tudi prebivališča plemen Pima in Panago.

Nekaj posebnega so pri Indijancih na jugozapadu Zedinjenih držav zgradbe, ki so določene za izvrševanje svetih in tajnih obredov. Vsaka naselbina ima takšno zgradbo, ki se

imenuje «kiva» in je sezidana iz kamna. V kivah se zbirajo samo moški. Kive izgubljajo v novejšem času svoj versko-obredni značaj, marsikje so se izpremenile v klub ali v delavnico.

Nekdaj so se ti Indijanci oblačili posebno radi v kožo, zdaj pa prevladuje pri njih oblačilih tkanina. Imajo posebno delovno in posebno slavnostno obleko. Značilen del njih ob-

«Kačina», nadnaravno bitje.

leke so tako imenovani «mokasini» (neka vrsta čevljev). Med posameznimi plemeni so v obleki precejšnje razlike. Pri Indijancih nosijo moški in ženske dolge lase, ki jih zelo negujejo.

Plemena, ki se ukvarjajo s poljedelstvom, se hranijo ponajveč s koruzo. So pa tudi plemena, ki v hrani niso bogve kako izbirčna; jedo ličinke, posušene murne, semena raznih trav itd.

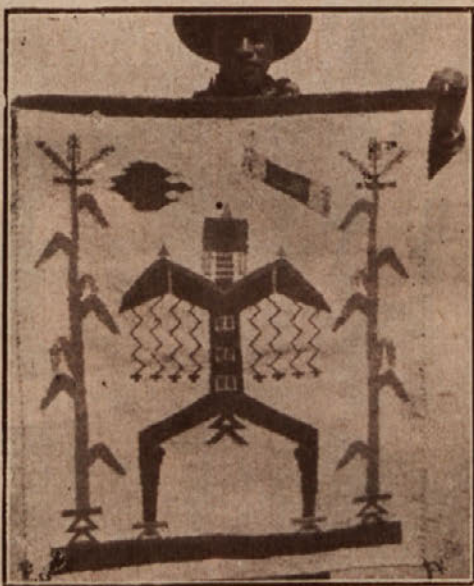
Ti Indijanci na jugozapadu Zedinjenih držav se ukvarjajo s poljedelstvom ali pa z živinorejo, največ rede ovce. Med poljedelci naletimo tudi že na tako napredne, da obdelujejo zemljo s stroji. Razen po nižje ležečih krajih goje poljedelstvo tudi po višjih, če se le da zemlja umetno namakati. Živinorejo zelo ovira hudi mraz, ki doseže do -50° . V zvezi s poljedel-

Indijanec na konju straži pri jezovih za namakanje.

stvom so tudi razne vraže in navade, ki jih lahko vidimo zlasti poleti, kadar izvajajo prebivalci razne igre in plese, da bi začel iti dež.

Posebno je razvita pri teh Indijancih lončarska obrt. Lončarski izdelki imajo najrazličnejše oblike in so dostikrat ozaljšani z zelo okusnimi okraski. Zdaj goje keramiko samo poljedelska plemena. Pletarstvo, ki je bilo pri teh Indijancih že v predzgodovinski dobi zelo razvito, je tudi dandanes močno razširjeno in na visoki stopnji. Najlepši pleteni izdelki, ki se izvažajo daleč naokoli, se izdelujejo v Kaliforniji in pri plemenih Pima in Panago.

Odeja z lepimi pisanimi okraski.

Indijanka pri statvah, na katerih se tke na evropski način.

Iz pletarstva se je razvilo tudi tkanje. Indijanci tkejo na navpičnih statvah. Na tkanine delajo razne pisane okraske, večinoma geometrične like. Pri plemenu Navaho je posebno razvita zlatarska umetnost, ki so se je naučili od Mehikancev, pri ostalih plemenih je pa udomačena predelava dragega kamenja, zlasti tirkizov.

Glede na družabno ureditev spada vse to ozemlje, kjer prebivajo Indijanci, v oblast matriarhata, in je na tej osnovi tudi izvršena razdelitev dela pri njih. Tako zidajo na primer hiše ženske, moški jim pri tem samo pomagajo (zato gre tudi mož v ženinino hišo). Moški pa grade kive in tajne klube, pri čemer jim pomagajo ženske. Mož se ukvarja z namakanjem zemlje in s težjim poljskim delom, medtem ko opravlja žena vsa ostala dela na polju. Ženske opravljajo tudi vsa gospodinjstva dela (tudi koruzo meljejo same), dolžnost moških pa je, da prinese meso z lova in skrbe za drva. Keramika in pletarstvo sta povsod žensko delo, kjer pa tkejo moški, jim ženske pripravljajo material. Pri nomadskih plemenih pa moški več pohajkujejo kakor delajo. Ako ima moški kakšen družabni položaj, tedaj ne dela sploh nič, ampak samo opazuje nebo in vreme.

Vsaka naselbina (pueblo) je samostojna družabna enota. Družabni red je osnovan na veri. «Kacik» (indijanski poglavar) skrbi hkrati za deco in čuva obrede in tradicijo. Za odnošaje z drugimi prebivalci izven naselbine skrbi poseben poglavar. Mimo tega obstoji pri Indijancih tudi organizacija po «klanah» (bratstvih). Pri večini plemen se računi pripadnosti h klanu po materi, to se pravi,

da spadajo otroci k tistemu klanu, iz katerega je njih mati. Klani nimajo političnega značaja, ampak je njihov edini namen, da ohranijo obredne igre in navade.

Vsi, ki so sodelovali pri obrednih igrah in plesih, se pri njih na najrazličnejše načine osvobodijo magičnih sil, ki so bile dotlej v njih. Oltar v kivi se mora za vsak obred drugače urediti.

O dušah umrlih verujejo Indijanci, da pridejo iznova v naselbine. V zvezi s to vero nosijo na reke kruh, da ga odnese voda do duš, ali pa zakopljejo v pesek poleg rek igrače svojih umrlih otrok. Pogreb je pri plemenu Navaho kaj preprost. Bolnika, ki umira, preneso iz kolibe na plano, da tam umre, ker bi se sicer, ko bi umrl v kolibi, morali izseliti. Mrliča takoj, ko izdihne, pokopljejo in ga pokrijejo s tenko plastjo zemlje ali peska. Z njim vred pokopljejo tudi vso njegovo osebno imovino, k njemu pa ubijejo nad grobom.

Tudi svatba je pri njih zelo preprosta reč. Spolna čednost pred poroko nima nobenega pomena. Na svatbi je glavno pojedina, pri kateri prične prvi jesti ženin.

Mimo pesmi in obrednih iger je važen sestavni del indijanskih obredov tako imenovani sent penting (peščene slike). Te slike delajo na zemlji s pomočjo peska raznih barv. Vsaka barva ima svoj poseben pomen. Glavne barve so v zvezi s stranmi neba: črna pomeni sever, rumena zapad, modra jug, bela vzhod. Število teh peščenih slik je zelo veliko. Celo za razne dele enega in istega obreda se delajo različne slike. Slike iz peska so magični pomočki, s katerimi se doseže ali pa osredotoči moč zdravljenja. D.

S U M A T R A

Nobena pokrajina na zemlji ni tako pisana in toliko lepa kakor Sumatra, drugi največji otok med Sundskimi otoki s skoraj sedmimi milijoni prebivalcev. V Evropi vemo o tej pokrajini tako bore malo, da je to skoraj greh proti tej deželi. Dasi prihaja dan za dnem na desetino civiliziranih častnikov, raziskovalcev in misijonarjev v ondotne kraje, vendar Sumatra v kulturnem svetu ni opisana v vsej svoji lepoti in zanimivosti.

Mislite si velikanski vrt, prepoln samih palm in najrazličnejše flore, pravi zemeljski raj, kar se tiče prirodne lepote, kraj, po katerem polje

nič manj rajsko življenje. Kdo ve, koliko desetletij bi še ostala Sumatra pravi raj, ako bi ne bilo nekaterih romantikov, ki so jo odkrili pohlepni Evropejci. Dandanes je Sumatra eno

Zgoraj: Tipična pagoda na Sumatri. Na sredi: Mlade žene in dekleta iz plemena Batak so polne koketerije, kadar nič ne delajo in kadar opravljajo težka dela, noseč na plečih in na glavi težke tovore.

Spodaj: Njih starši so zelo dostojanstveni in nosijo vedno svojo tradicionalno obleko in neko vrsto čepice, ki pada s svojim levim krajem po ramenih.

Vrsta koč na Sumatri.

najvažnejših središč na tem delu zemlje. Mimo tipičnih kolib in koč domačinov, mimo stare sumatranske arhitekture vidite zdaj ondi tudi moderne palače, v katerih bivajo razne misije, delegacije in organizacije. Na hitri pogled se vam zdi, da živi ves ondotni civilizirani svet v najlepši

slogi in da mu je skupni smoter ta, da razširi dobrote civilizacije tudi po ondotnih krajih. V resnici pa ima precejšnji del teh kulturnih ustanov čisto ogleduški in izkoriščevalen značaj.

Tega dejstva vam sicer ne bo potrdil noben uradni predstavnik civili-

zirancev na Sumatri, toda če imate toliko poguma in zanimanja, da pogledate v zakulisno življenje tega zemeljskega raja, si poiščite katero izmed mladih žena ali deklet ali si pa najmite domačina, da vas bo vozil na dvokolici naokrog, pa boste kaj hitro spoznali marsikatero skrivnosti. Za to je seveda treba precej opreznosti, ker se vam sicer utegne zgoditi, da vas tista ženska ali pa voznik izda. Zanimivo je tudi, da je prav dosti teh žena in deklet v zaupni službi pri civiliziranih. Na to stran se torej one prav nič ne razlikujejo od svojih spoštovanih belih tovarišic.

Ko že govorimo o Sumatrankah, naj omenimo, če hočemo biti pravični, da niso vse Sumatranke kurtizane. Če greste na jezero Toba ali pa če prehodite naselbino Bataka, boste videli ondi vse polno vzornih lepotic, pa tudi vzornih žena in mater. Še nekaj. Ženske po tistih krajih so tudi še precej izobražene. Batačani so si po evropskem zgledu ustanovili šole, knjižnice in muzeje, kjer se vzgajajo zlasti deklice. Res je, da so knjige zelo stare in pisane na lesenih tablicah, obravnavajo pa vse, tudi literaturo, filozofijo in medicino. Lepa dekleta na obalah jezera Toba morajo mimo teh ved iz svojih starih knjig znati še jezik katerega izmed civiliziranih narodov, če hočejo, da se dobro omože in da bodo sprejeta v visoko družbo.

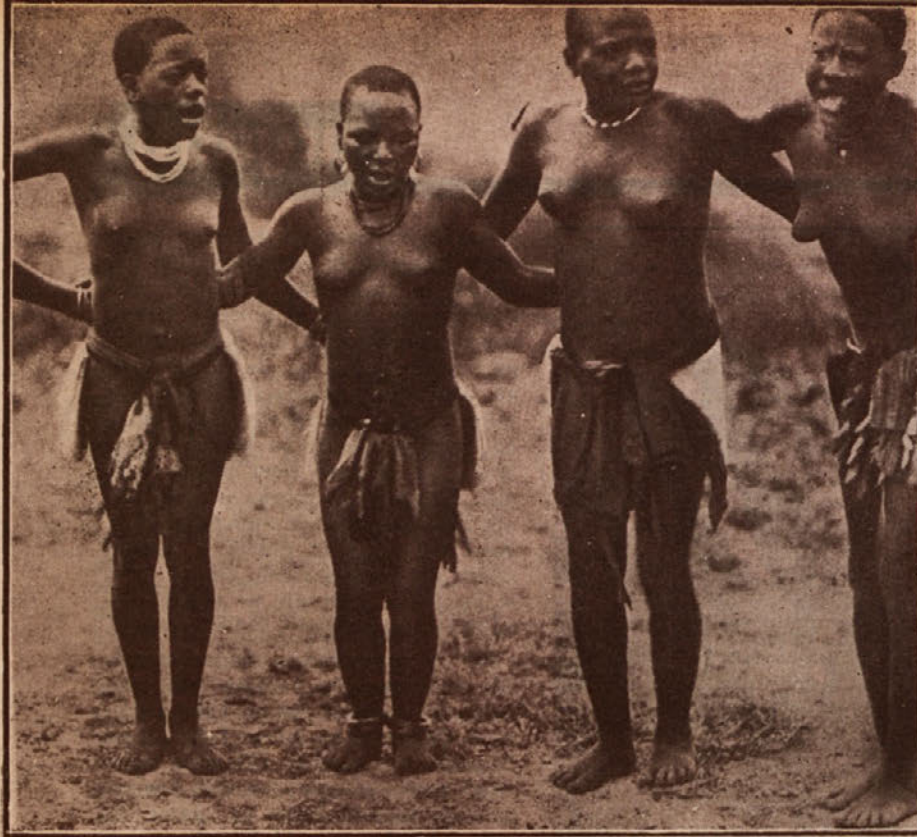
Kralj noči

Porto nuovo je prestolnica Dahomeje, dežele najlepših noči in sedež kralja Zunona. Deželi tega kralja pravijo Francozi «Nuit saint George», kar bi se po naše reklo «Noč svetega Jurija». Zato pravijo tudi Zunonu «Kralj noči».

Prvo, kar človek tam zapazi, je to, da večina ljudi ne dela podnevi nič, ampak drema ali pa celo trdno spi. Zato je Porto nuovo podnevi pust in miren, kakor začaran. Ako bi ne bilo belih ljudi in vojakov, bi človek mislil, da je prišel v kakšno okamenelo mesto iz bajk. Gibajo se in delajo samo tisti domačini, ki so v neposredni službi civilizatorjev, sicer se začenja življenje ostalih šele zvečer in traja prav do zore. Takšen red vlada tudi na dvoru kralja Zunona. Sicer je stari črni vladar prav pogostokrat prisiljen, da sprejema podnevi uradne obiske, toda kdor hoče, da ga on pogosti in da si ogleda znamenitosti njegovega dvora, mora počakati mesečne svetlobe. Zakaj dahomejski pregovor pravi: «Pri solneu

Kralj Zunon in njegove miljenke.

Kralj Zunon ima 57 žena.

spi zaradi zdravja, pri mesecu delaj in uživaj!» Za naše pojme je to sicer nekaj absurdnega, ali če pomislimo, da so tam dnevi strašno vroči, noči pa svetle in prijetne, potem bomo razumeli, da podložniki kralja Zunona radi izpreminjajo noč v dan.

Kralj Zunon ima sedem in petdeset žena, izmed katerih je petdeset čisto mladih, sedem pa že precej stari-kavih. Prva leta svojega kraljevanja je imel Zunon celo več ko sto žena, med njimi deset belih lepotic, ampak vse tako kaže, da je gospodarska kriza segla tudi v njegovo deželo, pa jih je zato moral stari kralj nekaj odpustiti. Te preostale pa so njegova dvorna suita. One so kraljeve, ali ker je on že star, dobe mlade žene zdaj pa zdaj dovoljenje, da smejo služiti

kakšnemu kraljevemu uradniku. Sicer so pa one ponoči največja atrakcija. Ob mesečnem svitu in ob zvokih zamorske godbe one plešejo, pojejo, se smejejo in valjajo po travi. Kadar ima kralj goste, so one dolžne, da jim služijo in da do skrajnih meja delajo to, kar žele gosti. Ta običaj večkrat izkoriščajo žene in gosti in se zato prirejajo neverjetne orgije, kadar se umakne kralj k počitku. Ne zgodi se poredkoma, da obsijejo prvi jutrnji solčni žarki pod palmami «kralja noči» mnoga črna in bela telesa, onemogla od pijanstva in ljubezni. Vse pa kaže, da je kralj Zunon na vso moč gostoljuben človek. Če je pri volji, ponudi on dobremu gostu ob slovesu v znak pozornosti in za spomin v dar katero izmed svo-

jih žena, ali iz istega razloga boče tudi on imeti od gosta njegovo zlato uro, prstan ali kakšno drugo dragocenost.

-r-

Dve lepotici kralja Zunona, ki sta pri njem v posebni milosti.

M I S L I

Da boste vedeli, kako zna ženska sovražiti, se spomnite, kako je ljubila.

Žena odpušča samo takrat, kadar vidi, da je sama kriva.

Srečna žena dostikrat ni nič drugega kakor — plačan račun šivilje.

Težko je služiti dvema gospodarjema; dvema ženama pa nemogoče.

«Me boš že še spoznal!» je ženina najhujša pretnja. Bog je ustvaril ženo nazadnje. Drugače bi mu bila pri ustvarjanju povsod ugovarjala.

Ljubezen je popolna, le ljubimci imajo napake.

Žene zahtevajo od svojih ljubimcev zvestobo, možu pa niso zveste.

Uči se spoznavati in soditi ljudi po njih lažeh; resnice od njih tako ne boš zvedel.

Kar ljudje sebi in drugim lažejo, bi radi bili.

Prijateljičin poljub je zakrinkan ugriz.

Zavedaj se pred vsakim ženskim obiskom, da je vrečica sladkorčkov več vredna kakor vreča lepih besed.

Ljubezen je nestrpna. V zakonu je potrpljenje potrebno. Zato se ljubezen in zakon tako malokrat srečata.

Pripoveduj ženski same prijetne reči, in nič prijetnega ti ne bo odrekla.

A F O R I Z M I

Človek je brez miru, dokler ga razjedajo želje — odpoved ga pa stori mirnega in močnega.

*

Pesnik moraš biti, da ob velikih obločnicah ne pozabiš zvezd. In prevejan trgovec moraš biti, da ob zvezdah ne pozabiš velikomestnih obločnic.

*

Med učenjaki in modrijani je prav takšna razlika kakor med knjigo o soncu in solncem samim.

*

Sovražiti je laže kakor zaničevati. Zaničevati je laže kakor ne opazati.

Vlak na odru

Zadnji čas priropoče preko odra ženevske Komedije skoraj vsak večer skrivnostni vlak, ki ga nihče ne vidi, ki ga pa gledalci slišijo, kako pri-

Za kulisami valj nekdo kos železne turbine, s katero posnema ropot vlaka, ki vozi na postajo.

drevi, se ustavi in odpelje in kako se občinstvo z njim vozi.

V filmu bi se dalo to prav lahko napraviti. Preden bi se pričelo dejanje v vlaku, bi režiser podal najprej nekoliko slik, kako krene vlak s postaje in kako drevi potem čez ravnice in skozi soteske. Pri tem bi gotovo videli tudi tračnice, kolesa, dele stroja, morda tudi strojevodjo in kurjača.

Na odru vsega tega ni. Režiser ženevske Komedije Vicent je postavil na oder samo železniško postajo in nekoliko kupejev, in je vendar dosegel večji učinek, kakor bi ga dosegel zvočni film. Občinstvo ima od začetka do konca predstave vtisk, da gleda dramo, ki se godi na železniški postaji, skozi katero nepretrgoma ropočejo vlaki, oziroma v kupeju vlaka, ki drevi in se od časa do časa ustavi na večjih postajah.

Da boste imeli vsaj malo pojma, kako je dosegel režiser ta učinek, vam povemo, da je moral v ta namen organizirati poseben orkester, ki prav za prav improvizira simfonijo vlaka. V tem orkestru ni skoraj nobenega glasbenega instrumenta. Namesto teh ima razne predmete, ki imajo v praktičnem življenju popolnoma drug namen. Od glasbil ima orkester samo dva bobna in pa zvonec, kolikor ga pač lahko prištevamo med glasbene instrumente. Ostali »instrumenti« tega orkestra, ki jih je več ko petdeset, bi se zdeli človeku, ki bi na hitro pogledal za kulise, silno smešni. Videl bi tam, kako nekdo z ostro krtačo grebe po napetem platnu, drugi udarja z gumasto palico po nekakšni kangli,

S pomočjo granate, ki je napolnjena s kisikom, se posnema šumenje pare, posebni bobni pa posnemajo ropot koles.

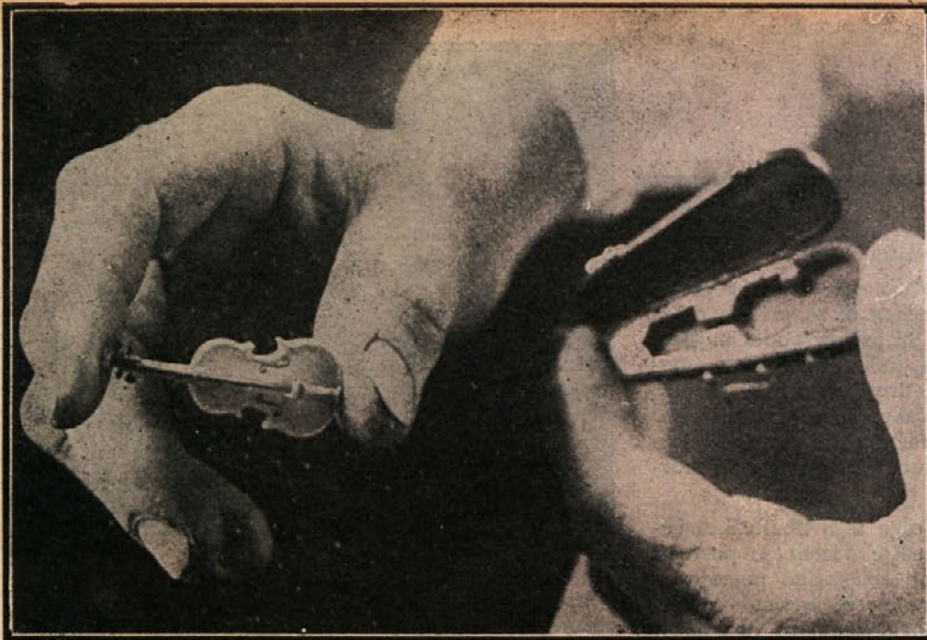
tretji izpušča od časa do časa plin iz granate, ki je napolnjena s kisikom, in povzroča tako šumenje pare, četrtri tolče s kovinsko ploščo ob desko, peti vali sem in tja kos železne turbine, šesti tolče s paličko ob napihnjen mehur, sedmi meče iskre iz neke priprave, osmi udarja z ного ob desko, deveti suče nekakšno železno kolo, in tako naprej, več ko petdeset ljudi počenja različne nesmiselnosti. Toda vse te nesmiselnosti skupaj, ki jih gledalec ne vidi, mu pričarajo simfonijo vlaka. Človek, ki si je to izmislil, je moral vsekakor imeti neverjetno tenkočutno muzikalno uho.

Občinstvu, ki izraža na koncu predstave z vihnim ploskanjem svoje zadovoljstvo, se ne pridejo, kakor je to sicer navada, zahvaliti igralci, ampak se oder zasluče, in gledalci vidijo novo predstavo: člane tega nenavadnega orkestra pri delu.

-D-

Da se pričara simfonija vlaka, se uporabljajo: reflektor, zvonec, krtače, platno, piščalke, sod, mehur, deske in še cela vrsta drugih predmetov...

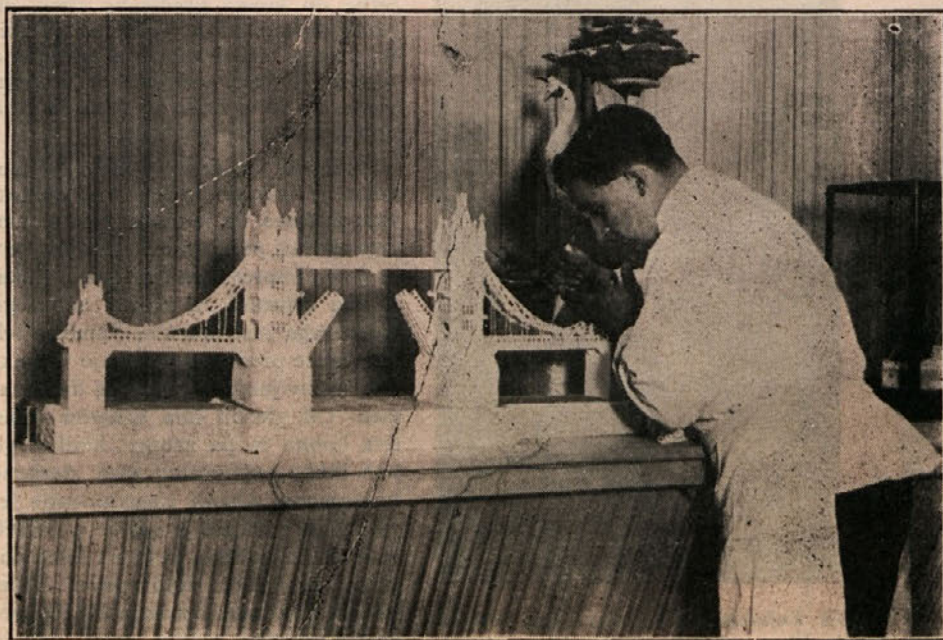

Najmanjša violina na svetu, ki ni večja od polovice kazalca, pa daje vendar čisto pravilne glasove.

Potrpljenje je božja mast

Iz minilih dob se nam je ohranilo vse polno umetniških in mehaničnih predmetov, ki niso imeli sicer nikdar nobene praktične vrednosti, ki nam pa jasno pričajo, da je človeško potrpljenje lahko nenavadno veliko. Potrpljenje in volja človekova sta namreč sposobna, da ustvarita največje, a tudi najmanjše reči, torej vse.

Razni primeri iz sedanjega življenja nam kažejo, da je potrpljenje človeka včasih naravnost čudovito. Tako je tudi s konstruktorjem najmanjše violine na svetu, ki jo vidite na naši sliki. Ali ni to naravnost nebeško potrpljenje? Koliko časa je porabil ta mojster, da je napravil to majceno stvarco! D.

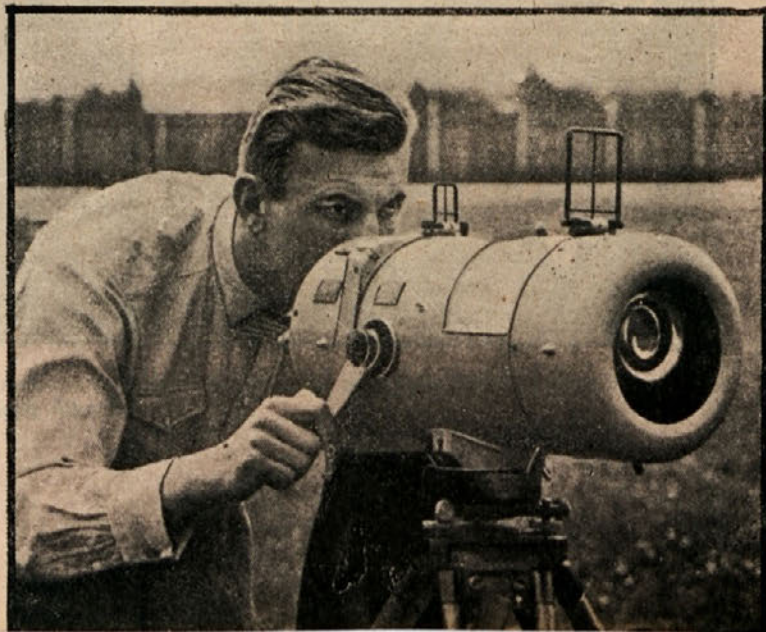

Aparat za letala

Na ameriških letališčih uporabljajo zadnje čase aparate, da merijo z njimi hitrost letal, ki hočejo pristati. Če letalo ne leti pravilno, mu da aparat znak, da ne sme pristati.

Ker so žarki radija zelo nevarni, se morajo zdravniki, kadar delajo z njim, zavarovati s svinčnimi pločami. Naša slika kaže, kako se je zavaroval zdravnik, ki dela poizkuse z radijem.

Zjutraj vesela, ko trenira sport,

kadar skače po vodi, kadar lovi žogo —
in zvečer zopet razvajena ženska, ki
se popolnoma zaveda svoje lepote,
negovana do koncev prstov: Elida Creme
de chaque heure neguje nje kožo zares
skrbno, jo naredi nežno in lepo medlo.

ELIDA

Creme de chaque heure

Največje orgle na svetu

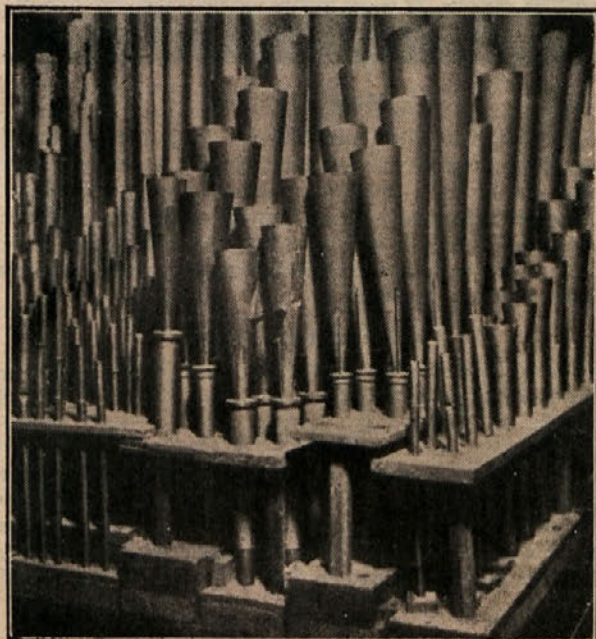
Mimo mnogih in mnogih znamenitosti in lepot, ki privabljajo tujce v Švico, ima osrednje mesto Fribourg s svojimi dvajsetimi tisoči prebivalci res nekaj takšnega, kar se ne vidi izlepa kje drugod. Menda ga ni Švi-

carja, ki bi ne rekel: «Ali je še kje cerkev, kakršna je cerkev sv. Miklavža v Fribourgu?»

In res, fribourška cerkev je redkost svoje vrste. Kadar se ob nedeljah in praznikih opravlja služba božja, se

človeku zdi, da ne sliši zvonov, pesmi in navadnih orgel, ampak glasbo, vzvišeno, božansko glasbo, ki s svojimi zvoki prevzema dušo in deluje tako, da človeka za tisti čas povzdigne v nadzemske višave.

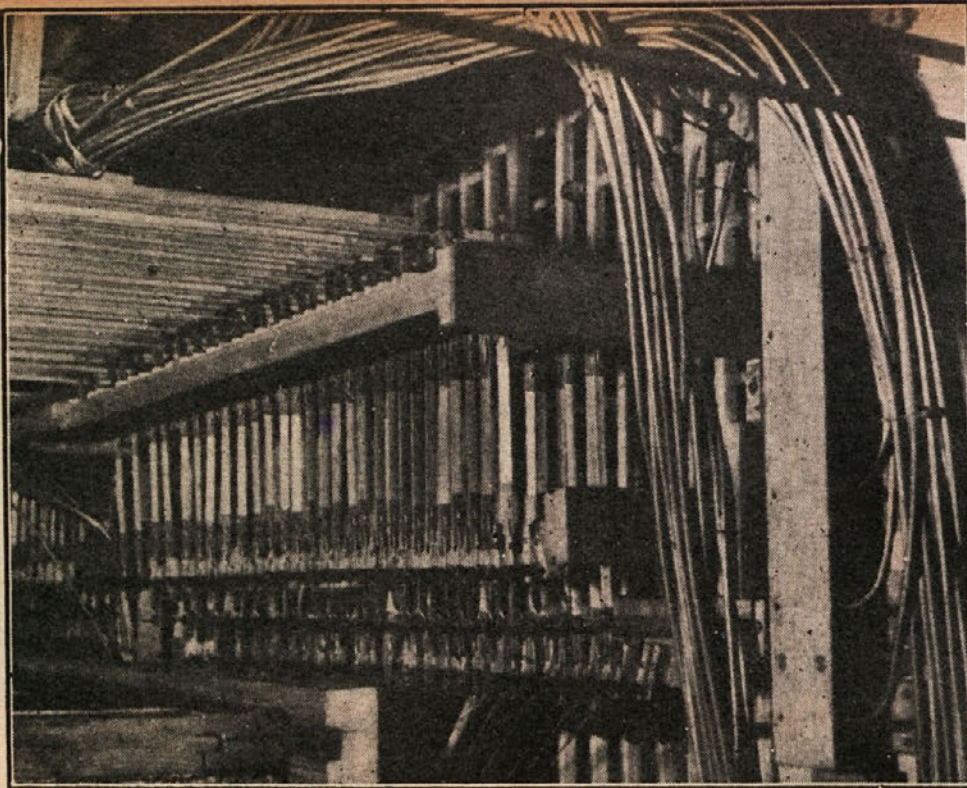
Cerkev sv. Miklavža so zidali in dozidavali od leta 1282. do 1631. Od tistih dob pa do leta 1822. je imela cerkev skromne, preproste orgle, ki so se pa neki dan od starosti podrle. Nekaj časa je bila potem cerkev brez orgel, nakar so Fribouržani sklenili, da dobi cerkev nove orgle. Ko je občina sama dovolila precejšnji kredit in so tudi meščanje sami med seboj zbrali čedno vsoto, so poverili izdelavo načrtov za nove orgle že tedaj

Del orgel
s 5478 cevmi.

Na levi graditelj Alojzij Moser, na desni Josip Gonier, sedanji organist.

Del mehanizma fribourških orgel.

znamenitemu Alojziju Moserju. Ta Moser je že poprej postavil orgle v nekaterih večjih cerkvah, orgel za fribourško cerkev pa se je lotil še s prav posebno vnemo, ker se je tudi sam prišteval med fribourške meščane. Ko je Moser napravil načrt za konstrukcijo, ga je izročil posebnemu odboru in pripomnil, da ne zahteva nobene nagrade, če orgle lahko napravi čisto po svojem načrtu. Dasi je to stalo veliko denarja so se Fribouržani le odločili za njegov načrt, in tako so se čez osem let v cerkvi sv. Miklavža zopet oglasili

zvoki orgel, toda zdaj takšni zvoki, da jih je občudoval ves svet. Prvi organist na Moserjevih orglah je bil Jacques Vaug, znamenit glasbenik, čigar talent se je šele tedaj prav pokazal.

Sčasoma je bilo Moserjevo delo še izpopolnjeno in povečano. Orgle v cerkvi sv. Miklavža imajo dandanes 5478 cevi, 90 zvočnih registrov in 4 klavirje, 10 določnih in 6 prostih kombinacij, 16 splošnih «crescendo» in več ko 800 pedalov in gumbov. Po velikosti in številu instrumentov to morda niso največje orgle na svetu,

Gonilec mehov.

ali če pomislimo, da sodelujejo tudi zvonovi te cerkve v cerkvenem orkestru, potem lahko rečemo, da je to najboljša in največja cerkvena glasba.

Literarni drobiž

Angleži so sklenili filmati vsa večja Shakespearejeva dela. Najprej se bodo lotili «Hamleta». V ta namen se je ustanovila posebna filmska družba.

Kulturni stiki med Jugoslavijo in Bolgarijo postajajo čedalje živahnejši in pristrčnejši. Nedavno se je mudilo na turneji po naši državi pevsko društvo «Rodna pesen» iz Plovdiva. Nekaj dni nato so prišli tudi bolgarski književniki, ki so bili zlasti v Sloveniji navdušeno sprejeti.

Na Češkem je umrl ruski pisatelj Osip Kalinikov, ki je zaslovel s svojimi romani iz življenja ruskih menihov.

Slovaški deželni odbor je letos drugič podelil nagrade za najboljša leposlovna dela zadnjih treh let. Nagrajeni so bili pesniki in pisatelji Žarnov, Razus in dr. Stodola.

Smrtno se je pod kolesi vlaka ponesrečil še ne 50-letni bolgarski pesnik Nikola Vasilev Rakitin. Ker ni bil priljubljen pri prejšnjem režimu v Bolgariji, so ga preganjali, in njegov nesrečni padec morda ni bil samo tragično naključje...

Nemci so dali na Hitlerjev predlog na indeks Balzacove «Okrogle zgodbe» (Contes drôlatiques) z ilustracijami slavnega francoskega slikarja Doréja.

V Mariboru je umrl priljubljeni pripovednik Josip Kostanjevec, ki ga zlasti dobro pozna naše kmetiško ljudstvo po njegovih povestih, ki so pred vojno izhajale v «Večernicah». Doživel je lepo starost 70 let.

Magnetičen nos.

Torpedi z magnetičnim nosom, to je novo odkritje ameriške oboroževalne industrije. Te torpede izstrele tako, da bi brez svojega magnetičnega nosa zdrsnili mimo sovražne ladje. Ta magnetični nos na torpedovi konici pa deluje tako, da se torpedo v odločilnem trenutku dvigne navpično in zadene sovražno ladjo natančno v sredo trebuha.

Tehnika na krivi poti.

V Rusiji so izdelali največji top na svetu s kalibrom 75 cm. Zdaj ga že preizkušajo. Namenjen je za Vladivostok.

Poceni letala.

V Nemčiji so začeli izdelovati poceni letala, ki so namenjena sportnikom. Stanejo le po 60.000 dinarjev. Z njimi so dosegli hitrost 120 kilometrov na uro, kar je za motor, ki ima le 20 konjskih sil, zelo mnogo. Bencina porabi na uro le 7 litrov.

Letalski orjak.

Francozi bodo v kratkem dobili novo vojaško letalo, ki bo lahko nosilo 30 ton tovora. Gnali ga bodo štirje motorji, vsak po 1000 konjskih sil. Njegova povprečna hitrost bo 220 km na uro. Dolžina kril znaša 50 metrov, dolžina trupa pa 31 metrov. V letalu se bo lahko vozilo 70 potnikov.

Padalo za letala.

Zaradi čedalje pogostejših letalskih katastrof so začeli graditelji letal iskati sredstva, da bi take nesreče preprečili ali vsaj čim bolj omejili. Izkazalo se je, da bi v to svrhu najbolje ustrezala padala, ki bi ustavila letala med padanjem in jih spustila na tla, ne da bi se preveč poškodovale. To pa se je izkazalo za nemogoče. Tako so prišli graditelji na misel, da bi napravili posebno padalo za kabino s potniki, ki bi jo bilo treba konstruirati na poseben način.

Poizkusi so se dobro obnesli. Padalo sprostí pilot s svojega sedeža in kabina se samodelno odloči od letala v poldrugi sekundi. Čez pet sekund se padalo odpre in kabina obvisi v zraku. Potem pa se reši še pilot s svojim posebnim padalom.

Izboljšanje rjavega premoga.

Navadni rjavi premog ima 30 do 40 odstotkov vode. Zato tudi njegova ogrevalna moč ni tako velika kakor pri boljših vrstah, saj ima v najboljšem primeru komaj 4300 kalorij.

Češka kemika inženjerja Šumik in Ružička pa sta izumila zdaj poseben, cenen način, kako se odvzame temu premogu večji del vode in se izboljša njegova kalorijska vrednost na 7800 in še več kalorij. Tako predelani premog so preizkusili v nekem industrijskem obratu, in ker se je prav dobro obnesel, ga bodo začeli kmalu predelovati v velikih množinah.

Najvišja poslopja na svetu.

Pariški Eifflov stolp, ki je visok 300 metrov, že dolgo ni več najvišja stavba sveta.

Prvi ga je prekosil newyorški Chryslerjev nebotičnik, ki je s svojim stolpom in drogom za zastavo 16 metrov višji od njega. Kmalu za njim pa so zgradili v Chicagu nebotičnik, ki je bil še nekaj metrov višji od njega.

Dandanes je prvak v višini newyorški Empire State Building, ki meri v višino celih 398 metrov. Ta stavba je pravo mesto, saj je v njej prostora za 30 000 ljudi. Stala je 50 milijonov dolarjev, Eifflov stolp pa komaj 8 milijonov frankov. Tehta 200 milijonov kilogramov. Konča se s stolpom, ki je zamišljen kot postajališče za zrakoplove. Ima 102 nadstropji. V kratkem pa mislijo zgraditi v Ameriki nebotičnik, ki bo spet 27 metrov višji.

Rekord čez vse bo pa dosegel stolp iz betona in jekla, ki ga bodo zgradili za prihodnjo pariško svetovno razstavo. Visok bo 700 metrov.

Televizijski aparati za vsakogar.

Samuel Goldwyn, hollywoodski filmski magnat, napoveduje, da bodo čez poldrugo leto aparati za gledanje na daljave tako popolni, da bodo imeli lahko v vsaki hiši svoj televizor. Zgrajeni bodo na principu avtomatov. Vsak dan bodo kazali pet do šest filmov, ki jih bodo oddajali iz Amerike brezžično z dolgimi valovi. Treba bo vreči v aparat le novce, ki ga bo sprožil. Seveda si bo vsakdo lahko izbral filme, ki mu bodo všeč.

Celo najlepši kostanjevi lasje še pridobe

Pravilno negovani lasje še vedno niso pravilno negovani kostanjevi lasje! Če imate kostanjeve lase, morate kaj več storiti zanje: lase morate redno umivati . . . z Brunetaflorom.

Brunetaflor deluje naravno in na svoj poseben način, ker ima v sebi hequil. S tem je posebno poudarjena kostanjasta barva — barvna snov temnih las. Lasje dobe čudovit blesk in nenavaden lesk!

Zajamčeno
brez sode in brez kemičnih barvil.

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLOR

NAŠE NARODNE NOŠE

Gorenja slika kaže našo narodno nošo iz Bohinja. Slika izvira iz zbirke nekdanjega političnega kaznjence Poljaka Emila Korytka, ki je dolgo bival v Ljubljani, kamor so ga konfinirale avstrijske politične oblasti. Te in še enajst drugih naših narodnih noš je naslikal v barvah risar Kurz von Goldenstein po naročilu Korytka, v baker pa jih je mojstrsko vrezal dunajski akademski bakrorezec Leopold Zechmayer. Leta 1844. pa jih je natisnila tiskarna J. Blasnik v Ljubljani kot priloge k listu «Carniola», ki ga je ta tiskarna izdajala.

Kratek opis te noše: Mož ima na sebi nedeljsko obleko. Jopič je iz sukna svetlomodre barve s posrebranimi kovinskimi gumbi, a hlače so mu kratke iz črnega meslana ali pa iz črno pobarvanega domačega platna. Škornji so primeroma kratki. Poleti nogavice sploh nima, pozimi pa nosi volnene nogavice blede-modre barve, ki so jih izdelovali v Trzinu. Široki kraji njegovega klobuka so po stari šegi zvezani z naglavnikom s črnimi trakovi. Tudi telovnika poleti nima, pozimi pa nosi telovnik iz škrlata, ki je posejan z debelimi kovinastimi gumbi. Gavtri (naramnice), ki so navadno iz volne, često pa tudi iz svile, so zeleni in podloženi z belim platnom.

Bohinjke imajo posebno nošo. Njih čudno oblikovana avba je iz platna in ima zadaj dva konca, ki vežeta dve lepi, po hrbtu padajoči kiti. Volnene nogavice so rdeče. Jopa iz rjave tkanine ima poseben rez, ki je okoli vratu in ob prsih obrobjena s širokim črnim svilenim trakom, dobro prešit in podložen z rdečo volno. Krilo je iz rjavega meslana in nabrano v številne gube, spodaj pa za ped široko podloženo z zelenim svilenim trakom. Posebno skrb ima Bohinjka z neštevilnimi gubami svoje kratke srajce, ki teko od vratu preko prsi navzdol.

Te naše narodne noše izidejo še letos v obliki dvanajstih razglednic v barvah.

Slike je rešila iz pozabnosti tiskarna J. Blasnika nasl. v Ljubljani z velikimi stroški, zato zasluži za svojo požrtvovalnost hvaležnost vsakega zavednega Slovana.

Ta tiskarski zavod je za Slovence tako zaslužen, da ga morajo zavedni Slovenci in Slovani podpirati tudi z naročili, zlasti ker so njegovi izdelki res lični, solidni in zmerni v ceni.

Blasnikova tiskarna tiska vse: knjige, prospekte, trgovske in poslovne tiskovine, liste, revije, barvaste etikete, plakate, embalažo in reklamne artikule. Po naročilu izdeluje tudi osnutke, ker ima zaposlene same prvovrstne strokovne moči. Vsakdo, ki potrebuje tiskarnice ter litografske in kartonažne izdelke, se lahko z zaupanjem obrne na domačo tvrdo: J. Blasnika nasl., univerzitetno tiskarno, litografijo in kartonažo v Ljubljani, Breg št. 10—12. Zadovoljen bo v vsakem pogledu.

Halo-Halo!

Ali je tam
Trgovski dom
I. PREGRAD?

Ali lahko tudi
meni postre-
žete s takšno
obleko, kakr-

šno je dobila moja prijateljica?
In za isto ceno? Potem pridem ta-
koj k Vam in kupim še druge reči za
svojo družino.

Pridite tudi Vi v Trgovski dom

I. PREGRAD

MARIBOR, Aleksandrova cesta 25,
Čafova ulica 1.

Modni
atelje

VERA

NEBOTIČNIK, 6. nadstropje

LJUBLJANA
GAJEVA ULICA 1

Telefon številka 24-63

Eleganca
Točnost
Solidnost

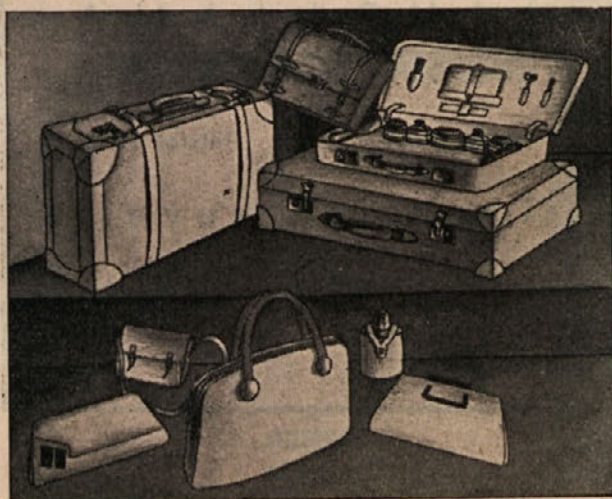
Kadar greste na počitnice

ne pozabite na svojo garderobo. Med tujci je veliko kritičnih ljudi, ki bodo ocenjevali Vašo toaleto. Zato si pred odpotovanjem oglejte našo veliko izbiro. Našli boste po svojem okusu vse, kar potrebujete za elegantno postavo.

Drago Gorup & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

Elegantne in praktične kovčge, torbice za potovanje, nahrbtnike in aktovke izdeluje tovarna

✱

ZORN, D. Z. O. Z.

LJUBLJANA VII

✱

LEPODVORSKA UL. 23.

TELEFON ŠTEV. 31-81.

Prodajalna: Pred Škofijo 21.

Če še ne veš

Parfimirane tiskalne barve

so začeli nedavno uporabljati v Ameriki. S tem hočejo uničiti vonj barv, ki je marsikomu neprijeten. Pri tem pa so naleteli na nepričakovano težavo. Strojniki v tiskarnah tožijo, da jih zaradi teh parfumov pogosto glava boli.

Jabolko ostane živo.

Angleži so dognali, da ostanejo jabolka, čeprav so odtrgana, živi organizmi, ki izdihavajo ogljikovo kis-

lino in delujejo na druge vrste sadežev v bližini. Tako preprečijo jabolka kaljenje krompirja, zadržujejo rast mladih grahovitih klic ali pa jih celo zatro.

Praktičen patent.

Kolikokrat se v kopalni kadi jezimo, ko se nam milo izmuzne iz rok in nam pade na dno kadi, kjer ga je treba bogve kako dolgo loviti. Zdaj so začeli dodajati milu aluminijev prah. Ta povzroča nastajanje vodika, ki zmanjša težo mila. Milnice pa zaradi tega ne dobimo nič manj.

Kolerabe kot vir vitaminov.

E. Mc Henry priporoča uživanje soka kolerabe, ki je baje izvrsten nadomestek za sok oranž in paradižnikov, ker vsebuje obilo vitamina C. Ker ima prav prijeten okus in je razen tega prav poceni, ga bodo ljudje radi uživali.

Višino zgornje meje oblakov in megle

lahko določimo brezžično z valovi radija. To je zlasti važno za letalce.

Ogromna žarnica.

Neka nemška tvornica je naredila največjo žarnico na svetu. Ta žarnica daje prav tako močno svetlobo kakor 2750 navadnih žarnic po 40 sveč. Ta količina svetlobe bi zadoščala, da bi z njo popolnoma razsvetlili 125 trisobnih stanovanj. Žarnica je visoka samo 90 centimetrov in debela 38 centimetrov. Take orjaške žarnice bodo služile za razsvetljevanje trgov.

Glasovi gosli res straše volkove.

Poizkus, ki so ga nedavno napravili v londonskem zoološkem vrtu, je potrdil staro «vražo», da se volkovi boje glasov gosli. Ko je začel violinist igrati pred volčjo kletko, tako da ga zveri niso videle, so začeli volkovi drgetati, stiskali so repe med noge in dlake so se jim naježile.

Bolezni zob in oči

so baje v neposredni zvezi. Tako je dognal ruski učejak Vulkov. Odkril je več primerov, da se je po popravilu bolnega zoba izboljšal bolniku vid in da so nekatere očesne bolezni čisto izginile. Zato bi bilo dobro, da bi tudi naši zdravniki pri očesnih boleznih, ki jim ne vedo pravega vzroka, preiskali bolniku zob!

Foto- aparate, filme, plošče

kakor ves drugi

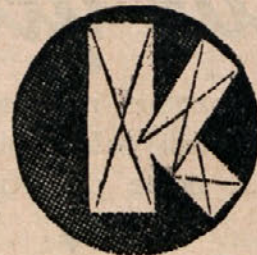
foto-materijal

dobite po najsolid-
nejših cenah pri

**FOTOTOURIST-U
LOJZU ŠMUC-U**

L J U B L J A N A

Aleksandrova cesta št. 8.

„KUVERTA“

D. Z. O. Z.

L J U B L J A N A

Telefon 28-07

Telefon 28-07

**Tvornica kuvert
in
pisemskega papirja**

U G A N K E

IZPOLNILNICA.

(8 točk.)

kdrzvskpščtčnsdšč

kždprprnsvrštvšč

Vstavi med te soglasnike še prave samoglasnike, da dobiš pregovor.

ŠTEVILNICA.

(6 točk.)

12, 13, 5, 2, 10, 5, — 10, 1, 6, 2, 3, — 2, 11, 14, 15, 5, —
7, 13, 16, 4, 1, — 8, 1, 7, 11, 15, 1, — 9, 11, 13, 5, — 8,
3, 10, 16, 4, 1.

Ključ: 8, 6, 16, 15, 11, 9, 3, 13 = slovensko mesto.

1, 12, 3, 10, 5, 10, 5 = gorovje v Italiji.

12, 13, 5, 6, 1, 15, 3, 8, 6 = slovenski mesečnik.

2, 3, 14, 7, 1 = kos lesa.

12, 11, 4, 11, 13, 6, 3 = gorovje v Sloveniji.

ENACBA.

(6 točk.)

$$(a - z) + (b - l) + (c - m) + (d - r) = x.$$

a = zveza; b = poslanec; c = reka v Srbiji; d = vladar; x = zabava.

SKRIVALNICA.

(8 točk.)

posojilo, labirint, Mlijet, paradižnik, telovadba, december, Bolivija.

Vzemi iz vsake besede tri zaporedne črke (iz zadnje štiri) in sestavi iz njih pregovor.

STEBER.

(6 točk.)

N — — — — A	1. običaj.
— N — — A —	2. ženinov pooblaščenec.
— — N A — —	3. izraz iz glasbe,
— — A N — —	4. riba.
— A — — N —	5. vrsta davka.
A — — — — N	6. kemično barvilo.

POSETNICA.

(10 točk.)

Zinka J. Petišnik

Kaj je njen mož?

DOPOLNILNICA.

(8 točk.)

... lovac, ... denca, tr... t, pe... ka, ... kurejec
... duk.

Namestu pik vstavi prave črke, da dobiš besede, novo vstavljene črke pa ti dajo pregovor.

RAČUNSKA UGANKA.

(8 točk.)

Med Parizom in Berlinom vozijo brzi vlaki, in sicer odpelje tako iz Pariza kakor iz Berlina vsako uro po en vlak in potrebuje za vso pot 24 ur. Če sedemo na primer 3. maja ob 10. uri dopoldne v Parizu v enega teh brzih vlakov, prispemo 4. maja ob 10. v Berlin. Koliko nasproti vozečih vlakov smo srečali?

Naročnina za revijo «Prijatelj» in 10 knjig znaša za vse leto Din 132.—, za pol leta Din 68.—, za četrt leta Din 35.—, za vezavo v platno se doplača Din 60.—. Posamezna knjiga Din 30.—. Izdaja konzorcij revije «Prijatelj».

Rokopisi se ne vračajo.

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravištvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Dandanašnja
žena se ne
sme nikdar
razburjati .

Da si ohranite dobre živce, pijte samo izborno

dr. Pirčevo sladno kavo.

Dr. Pirčeva sladna kava je odličnega okusa
in jo vsaka gospodinja rada pohvali.

Dr. Pirčeva sladna kava je priznana
redilna in zdrava družinska kava.

Dr. Pirčeva sladna kava je domači slovenski izdelek.

Zavračajte tuje izdelke in zahtevajte samo naš
tukajšnji izdelek, ***dr. Pirčevo sladno
kavo***, ker pobijate s tem brezposelnost.

Za vedno rešeni zobnega kamna!

Ali se ni lotil morda tudi Vaših zob že zobni kamen? Za zobmi, da ga ne opazite — opravlja svoje pogubno delo . . . rahlja zobe . . . da Vam navsezadnje izpadejo.

A kakor je tudi zobni kamen nevaren — tako lahko ga je za vedno odpraviti: če zobe redno čistite s Sargovim Kalodontom. Pri nas ima samo Sargov Kalodont v sebi sulforicinov oleat po dru Bräunlichu, ki tako uspešno deluje proti zobnemu kamnu. To sredstvo razkraja polagoma organske sestavine, ki pritrjajo zobni kamen na zobe. Zobni kamen začne razpadati in ga nazadnje trda zobna žetka oddrsa. Tako Vam ostanejo zobje zmeraj trdni in zdravi.

Eden izmed mnogih primerov iz prakse: V nekaj mesecih je izginil zobni kamen.

1. JANUARJA

1. JUNIJA

1. SEPTEMBRA

Ali ni to najboljši dokaz ugodnega uspeha Sargovega Kalodonta proti zobnemu kamnu?

SARGOV

KALODONT

proti zobnemu kamnu